

DEBRECZEN

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: József kir. herceg-utca 1. (Bikabérház). Telefon: 17-52 és 27-89 (6 mellékállomás)

KELETMAGYARORSZÁGI NAPLÓ
XXI. évf. 102. 1944. május 6 szombat

Előfizetési ár: havonta 5.20 P, negyedévre 15.— pengő. — Egyes szám ára: hétköznap 20 fillér, vasárnap 40 fillér.

Nem, nem, soha!

A Reuter angol távirati ügynökség jelentése szerint a Londonban székelő úgynevezett „magyar tanács”, amelynek elnöke gróf Károlyi Mihály aül, programmatikus nyilatkozatában *erőteljesen nyilatkozta a trianoni szerződésnek az utóbbi évek folyamán bekövetkezett revízióját*, vagyis az egykori Csehszlovákiához és Jugoszláviához tartozott területeknek, valamint Észak-Erdélynek a másodlagos bécsi döntéshozatal alapján Magyarországhoz történő visszacsatolását.

Megáll az ember esze ilyen uosítás olvastára és megdörzsöli a szemét; ebben van e vagy álmodik. Hát létezik az, hogy magyarnak született, magát magyarnak való férfit, még hozzá lorangúak rendjéből való, saját hazája ellen törjön ilyen vakmerő nyíltsággal, hogy ellenségesebb legyen, mint a legadázabb ellenség, hogy felkínálja az ország drága ősi területeit idegeneknek, hogy újra rabláncra fűzni segítse a magyarok százazreit, vagy talán millióit.

Károlyi és a magukat „magyar tanácsnak” nevezők eljárása még a most díjazatos emigráció történetében is páratlan, merőben ellenkezik más nemzetek menekült politikáinak magatartásával. Hiszen láthatjuk, hogy a lengyel menekültek, hogy küzdenek országuk területére számot tartó szovjetellenes nyelven, más nemzetek fiait még a számkivetésben is igyekeznek hazájuk iránti kötelességüknek legalább a látszatát fenntartani. Károlyiék vállalták csak azt a diestelen szerepet, hogy eladják, elalkudják a magyar haza drága részeit és az ellen tiltakoznak, hogy a Trianonban elvesztett területeknek legalább egy részét visszakap-
*
tulk.

Hát erre az eljárásra valóban nincs kifejezés. Még a semleges külföldön is megrökönyödést kel-
*
tett. Mint egy zürichi jelentés közli: „A magyar tanács nyilatkozatát svajci politikai körökben csaknem hihetetlen szenzációnak minősítik, minthogy lehetetlennek tartották volna, hogy bármilyen magyar testület megha számkivetésben is időzik, a trianoni szerződés helyreállítását programmatikus követelésnek állítja fel.”

Ime így látják Károlyiék minősíthetetlen magatartását még a semleges országokban is. Lehetetlennek tartják az ilyesmit.
*
De emlékezzünk csak vissza, Károlyiék most is csak azt adják, ami lényegük. Hiszen már 1918 végén és 1919 elején hasonlóképpen viselkedtek. Akkor történt, hogy Károlyi hadügyminisztere a hazánk területe ellen törő cseheknek fegyvereket adott ki a gyulafehérvári úrherd román gyűlésre pedig ingyen szállítottak azokat, kik Erdély elszakítását hirdették. Az akkori időkben az ország szívében is alig jutott szóhoz a hazafias irredenta mozgalom, a Területvédő Liga plakátjait leszaggatták, gyűlései elé akadályokat gördítettek, ugyanekkor ölbetett kez-
*
ekkel nézték ellenséges szomszédaink betörését az ősi magyar területekre.
*
Az akkori szomorú országvesztő színjátékot akarják hát most

Rendelet a zsidók engedélytől függő, hasznóhajtó jogosítványainak megszüntetéséről

Angolszász repülőgépek terrortámadást intéztek Budapest lakónegyedei ellen

Az ellenséges bombázók válogatás nélkül dobták le bombáikat Elsősorban kislakás-telepek, munkások és tisztviselők családház-negyedei szenvedtek károkat -- Néhány romboló bomba a belvárost érte -- A pályaudvarok forgalmában fennakadás nincs

A magyar csapatok arcvonala ellen intézett szovjet támadások összeomlottak -- Tüzérségünk és gyalogságunk nagyszerű harcai Varga József és Tömöri Imre hajdúezredbeli őrzővezetők hőstette

A BRIT „COMMON WELTH” MINISZTERELNÖKEINEK TARGYALÁSAIRÓL igen érdekes hír látott napvilágot a londoni „Daily Mail” hasábjain: A lap úgy értesül, hogy a brit államférfiak meg-
*
egyeztek abban, hogy „a szövetséges csapatok be fognak vonulni Berlinbe”. Az európai közönség az utóbbi évek folyamán megszokta már, hogy az angol propaganda úgy a rádióban, mint a sajtóban néha a legképtelenebb állításokra ragadtatja el magát. E rövid, de lakónikus mondat láttára azonban még a legedzettebb újságolvasó is bizonyos mértékben visszahökken. Merő miről is van tulajdonképpen szó a londoni értekezleten? Tudjuk, hogy az angolszászok állítólag a közeli jövőre tervezik a már annyiszor beígért inváziós hadműveletek megkezdését. Tudjuk továbbá, hogy úgy Amerika, mint Anglia úgynevezett inváziós lázban ég, hogy ez a téma összes lehetőségeivel és azoknak előzetes kommentárjaival urálja az angolszász sajtót is. Eléggé kezenfekvő lenne tehát, ha a londoni értekezleten, ahol elvégre a brit világbirodalom vezető férfiai tanácskoznak, erről az invázióról lenne szó. A „Daily Mail” azonban felvilágosítja a gyámoltalan olvasót, aki még mindig nem ismerte ki az angol gondolkodásmód őszes titkait. Nem az invázióról van szó, sőt azon már régesrégén túl vannak és egynesen arról tanácskoznak, hogy milyen körülmények között vonulnak be a harmadik birodalom fővárosába. Nem könnyű meghatározni, hogy végtelen návságról, vagy megint csak szemérmetlen politikai blöffről van-e szó. Az invázió ezek szerint már elintézet dolog, éppen úgy, mint az azt követő nagy szárazföldi csaták Franciaországban és a Rajnamentén, hiszen elhatározták Churchillék, hogy bevonulnak Berlinbe.

AZ ANGOLSZÁSZ MENTALITÁS EGYIK HASONLÓ SZELLEMŰ MEGNYILATKOZÁSA HANGZOTT EL a napokban egyébként Hull amerikai külügyminiszter szájából is. Hull ugyanis kijelentette, hogy az amerikai külpolitika tartalmát egész egyszerűen egyetlen egy mondatban lehet összefoglalni, feladatunk az, hogy a 135 millió amerikai akaratát rákényszerítsük az Amerikán kívüli világra is. Valóban nem lehet szó, hogy Hull túlságosan diplomatikusan fejezte volna ki magát, vagy hogy az a bizonyos szellem hatotta át, amely a népek egyenlőségét tartja mindennekfelelt s amelynek képviseletében Amerika a kultúr kereszténység és emberiség szent ügyében állítólag fegyvert ragadott. Valahogyan nagyon távol áll jöjünk, európaiaktól az angolszászok és különösen az amerikaiak gondolkodásmódja, akik elég érett népek tartják magukat arra, hogy beavatkozzanak a fölük minden tekintetben olyan távoli Európa ügyébe és akiknek ma még annyi gatlásuk sincs, hogy legalább udvariaságból, vagy jónevetségből, ha ezt a fogalmat egyáltalán ismerik, ne árulják el valódi céljaikat. Régl mon-
*
dás, hogy minden ügynek két oldala van, egy jó és rossz. A háború rossz oldalát ismertetni valóban felesleges volna, jó oldalaihoz viszont mindenesetre az tartozik, hogy általa tanulnak a népek, Európa mind mint politikai és főleg mint kulturális fogalom ebben a háborúban már megtanulhatta, hogy ereje és jövője csakis az egy-
*
ségben lehet, mert minden, ami kívül esik rajta, mérhetetlen távol áll tőle minden vonatkozásban.

A KELETI FRONT DÉLI SZAKASZAIN van a küzdőtem súlypontja. A Szereth közepes folyásánál vívott csata a támadás harmadik napján új szakába lépett, mert a magyar szívek, azzal a különbséggel, hogy most erős magyar kezekben fegyver, fegyver és fegyver ad hozzá erős nyomatókót.

a bolszevisták az első két napon elszenvedett rendkívüli anyag- és vérvesztés következtében az arcvonal szélességét csökkentették. A harcér keleti és nyugati részén, a Targu-Frumos vonaltól északnyugatra és Pászaitól északra csupán jekötő látszattámadásokra szorítkoztak, miközben a Szereth-től keletre eső súlyponton csapatáikat egymást sűrűn követő hullámban harcba összpontosított tüzérségi előkészítés után és nagyszámú esatarepülőek támogatása mellett, míg a szovjet páncélos erők harcavetése ezúttal csupán a csata tulajdonképpeni súlypontjára szorítkozott. A harcok ismét nagy élénkséggel lángoltak fel. A
*
magyarányú harcok harmadik napja a bolszevistáknak ismét 25 harci kocsiukba került. Több arcvonaltól — a Krim-félszigetről a közepes szakaszig — csak helyi jellegű harcokat jelentenek.
*
AZ ANGOLSZÁSZ NYOMASZAL SZEMBEN PORTUGÁLIA GERINCES MAGATARTÁST TANUSIT és vonakodik a Németország felé irányuló wolfram kivitelét beszüntetni, szerdán este sürgős megbeszélésekre került sor London és Washington között. Portugália vonakodó magatartását az az érvel támasztja alá, hogy a kereskedelmi szerződések éppen olyan szentek és sérthetetlenek, mint a politikai szövetségek.

10. számú magyar hadijelentés

A honvédezerkar főnöke közli: Az elmúlt két nap alatt az ellenség nagyobb kötelekkel csak helyenként intézett támadást a magyar csapatok arcvonala ellen. Ezek a támadások kivétel nélkül összeomlottak egyrészt már a kiválóan működő tüzérségünk zárótűzében, öt harcokot kilőtünk. A saját arcvonal kiigazítását célzó támadó vállalkozásaink úgy Kolomeától délre, mint attól északra sikerrel jártak. E harcok köz-
*
ben erősebb ellenséges harc csoportokat semmisítettünk meg és a többek között 17 lövegét zsákmányoltunk jórészt használható állapotban.
*
Az új folyamán angolszász kötelek terrortámadást intéztek Budapest lakónegyedei ellen. A veszteségek és károk, valamint a lefött ellenséges gépek számának megállapítása még folyamatban van.

Első jelentés a légi terrortámadásról

A Magyar Távirati Iroda jelenteti: Május 4-én a késő esti órákban délnyugat felől sok egyes ellenséges gép repült be az ország légi terébe, majd az országot átrepülve északi irányba távozott. Ezek az átrepülések zavaró jellegűek voltak. Még a zavaró repülés alatt nagyobb ellenséges kötelékek repültek be dél felől és több irányból támadták a fővárost.
*
Az új leple alatt vegrehajtott terrortámadás nyomán a fővárosban több helyen tüzek, építőkárok keletkeztek.
*
Vadászrepülőink légi harcra kényszerítették az ellenséget és a légvédelmi tüzérség is hatásosan lépett működésbe. Eddig már több

ellenséges gép lelovásáról érkezett jelentés. Ezú követően május 5-én a kora hajnali órákban egyes ellenséges gépek az ország északi határán át berepültek és az ország déli határán át hagyták el az ország légi terét.

is megismételni. Da magyar nép részéről most is mint akkor egyetlen lélekbeli és szívből jövő kiáltás a válasz: **Nem, nem, soha!** Most is ezt visszhangozzák

A magyar tüzérség főlénye, hajdúezredbeli őrzetők legendás hőstette

A Magyar Távirati Iroda jelent: Bletékes helyről közlik: Az elmúlt két nap alatt a magyar arcvonalon mindkét fél csak helyi jellegű támadásokat intézett, amelyek az arcvonal felállítását, illetve az arcvonal előnyösebb kiigazítását célozták. A bolsevisták ilyen irányú törekvéseivel szemben a saját vállalkozások sikerrel jártak, ami a csapatvezetést, kiképzésben főlényt, valamint harci szellemüket és rátermettségüket igazolja.

Ezekben a helyi jellegű harcokban különösen a magyar tüzérség főlénye domborodott ki, amely minden esetben rendkívül rugalmasan vezetett gyors és pontos tűzre az orosz támadások elhárításánál, mint saját vállalkozásunk támogatásánál is rendkívül hatásos módon érve-

Budapest lakásnegyedei ellen irányult a terrortámadás

A bombázott bérlőházak lakói a légo-pincékben sértetlenek maradtak

A Magyar Távirati Iroda jelent: Az elmúlt éjszakai angol-szász terrortámadás újból Budapest lakásnegyedei ellen irányult. Károkat elsősorban a kis lakástelepek, munkások és tisztviselők családi háznegyedei szenvedtek.

Megállapítható, hogy az ellenséges bombázók változatos nélkül dobták le ezekre a területekre bombáikat. Nagyonbrészt gyújtóbombákat dobáltak le, de néhány robbanóbomba a belvárost is érte.

Az egyik óriási bomba egy háromemeletes bérlőház tetőzetét, padlását és mindhárom emelet földemét szakította át és a földszinten egy üzletben robbant fel. A ház minden lakója a légo-pincében tartózkodott, bajuk nem történt. Robbolóbomba esett az egyik

nyesült.

Gyalogságunk vakmerő közelharcát az ellenséges páncélosok ellen az elmúlt napokban is folytatta.

E harcok során legendás hőstettek születtek. Így a többek között Varga József és Tömörly Imre hajdúezredbeli őrzetők a rájuk törő T. 34 szovjet harckocsiktól nem rettek meg hanem öntevékeny vakmerő rajtaütéssel azt közelharcban megsemmisítették.

A szovjet támadások ellanyulása minden valószínűség szerint egy b okok mellett a a legutóbbi súlyos vér- és anyagvesztéseknek tudható be és éppen emiatt, amint a szovjet vezetőség a veszteségeket pótolni tudja számolni lehet a támadások folytatásával.

belvárosi nagyszállóda szárnyépületére is. Emberéletben itt sem esett kár, mert a lakók az óvóhelyen tartózkodtak.

Támadás érte a Szent Istvánváros és Józsefváros egyes területeit is.

A gyújtóbombák által okozott tüzek tova terjedését sikerült mindenütt megakadályozni.

A pályaudvarok forgalmában a terrortámadás fennakadást nem okozott károkat történtek a Zuglóban is.

Az egyik pest megyei községre több gyújtóbomba esett. Munkás-házakat és családi házakat gyújtott fel. A IX. kerületben gyújtólapoktól kigyulladt egy lakóház teteje, de a házi tűzoltóság a tüzet rövid idő alatt eloltotta.

Német hadijelentés

Berlin. A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának, a véderő főparancsnoksága közli:

Német csatárepülő Szekasztopol mellett megtámadták ellenséges tüzérségi ellenállásokat és megsemmisítettek 25 aknavetőt, a légharcokban a vadászok 14 csatárepülő pedig 15 ellenséges gépet lőttek le. Itt ismét különösen kitüntette magát Lambarth hadnagy.

A román Szerethől keletre a bolsevisták egész napon át keskeny arcvonalon egymást sűrűn követő hullámokban támadták. Német és román csatárepülőketek együttműködéssel kemény harcokban visszavertük őket és számos páncélost vesztettek.

Eros német harci repülőketek az elmúlt éjjel megtámadták a szovjetnek Észak Ukrajnában lévő számos utánpótlási pályaudvarát.

Román hadijelentés

Bukarest, május 5. (Német Távirati Iroda.) A május 4-i román hadijelentés a következő:

A szekasztopoli hídfőnél, Besszarabiában és Jasytól északra elhárítottuk az ellenség helyi támadásait.

Targu-Frumostól északra a páncélos esata elkeseredetten tovább

A román sajtó a harctéri helyzetről

Bukarest, május 5. (TP): A csütörtök esti román sajtó a Dnyeszter mentén, Jassynál és Targu Frumosnál folyó hadműveletekkel foglalkozva megállapítja, hogy az utóbbi két hét folyamán mindenütt, ahol a bolsevisták román területet akartak hatalmukba hajtani, a helyzet a német román kötelékek javára fordult.

A bolsevisták rá akarták tenni kezüket Besszarabi fővárosára, Kisinevre, még pedig inkább politikai és propagandisztikus, mint stratégiai akából, azonban valamennyi támadásuk kudarcot vallott. A leg súlyosabb csapat Kisinevtől keletre szenvedtek, ahol pedig a legnagyobb eredményt szerették

tart. Szívós ellenállással és számos ellentámadással — az ellenségnek nagy veszteségeket okozva — megüjtöttük őszes kísérleteit a dél felé való áttörésre. Megsemmisítettünk 95 ellenséges páncélost. Ebből 31-et a német-román légi fegyverem semmisített meg. (MTI)

volna elérni. A dnyesztermenti esata után szünet lépett be, amelyet a bolsevista csapatok óriási veszteségei és hatalmas ellátási nehézségei okoztak.

A német és román csapatok szilárdan kézben tartják a Dnyeszter vonalát. A Jassyba vezető út a bolsevisták számára ma sokkal nehezebb és hosszabb, mint a két héttel ezelőtt lett volna. Targu Frumos szakszán és a szereth két oldalán néhány nap óta nagy esata fejlődött ki. Az oroszok által elért eredmény azonban csaknem a semmivel egyenlő. A szovjet csapatok támadása összetört a német és román védelmen.

Az óriási előkészületei azonban arra mutatnak, hogy ezek

továbbra is áttörésben reménykednek. Feltehető, hogy az őszszovont páncélos erők ugyanolyan sorsra jutnak, mint a védelemről megsemmisített 200 páncélos.

Részletes jelentések a Budapest elleni éjszakai terrortámadásról

Az Új Nemzedék mai száma írja:

Péntekre virradóra kemény éjszakai támadás volt Budapestnek. Ellenséges gépek jelentek meg ismét, de a főváros tüzkérszénegén átesett közönsége példás fejelemmel viselte el az újabb légitámadás nehéz éjszakáját. Főként ennek a fejelemzettségnek köszönhető, hogy a másfél órában át tartó szakadatlan bombázás számottevően nem tett kárt emberéletben.

A több hullámban berepülő gépek a főváros különféle részein oldották ki bombahullámukat. A város belső részén is robbantak nehézsúlyú bombák, szerencsére azonban az idejében történt riasztás a házparancsnokok szigora valamennyi lakót a biztos óvóhelyre irányította s az eddigi jelentések szerint több emeletes bérlőházakban, ahol rombolás történt, sehol emberéletben kár nem esett.

A légnomás pusztításai

A város belső részében egy háromemeletes régiépítésű bérlőház utolsó emelete és a padlás között vágódott neki a hatalmas méretű bomba a ház falának, átütötte a téglasort, a III. emelet padozatán keresztül a II. emeletre ért és itt robbant fel. Mintegy 3-4 szobányi szélességben kidöntötte az egész ház falát, viszont a ház másik része épen maradt, csupán az ablakok törtek be. A hatalmas erejű detonáció bezúgta az utca összes ablakait, az üzletek kirakatainak üvege szilánkokra zúzóva nyomódott szét, több helyen az ablakredőnyök rongálódtak meg vagy a belső spaletták. A gyakorlat tehát azt mutatja, hogy azok a légtámadás intézkedések, hogy az ablakredőnyt házagosan engedjük le s lehetőleg a légnomásnak utat engedjünk a nyitott ablakon át, teljesen bevált, mert a házagosan leengedett ablakredőnyöknek semmi bajuk nem történt. Ugyancsak nem törtek be azok az ablakok sem, melyeket a gazdáik az óvóhelyre való levonulás előtt kinyitottak.

Ennek a bombának a légnomása olyan hatalmas volt, hogy a megrongált házzal szemben lévő épületet valóságilag megrázta, legalább ezt bizonyítja a szemben lévő esőkabátkereskedés, amelynek egyik hatalmas ablaktáblája épen maradt, de az esőkabáthoz öltöztetett próbahabaként az üveg mögött eldőlték a kirakatkban.

Mintegy 150 méterrel tovább ugyancsak a város belterületén egy fa tetejére ütdőve robbant a bomba. A mellette lévő régi vendégház háromemeletes homlokzatáról a vakolatot mintha lekapták volna. A tér összes ablakai bezúzódtak. A tér szélén lévő órasütlet felett fűzőg reklámóra mutatóit a légnomás 1 óra 20 perckor állította meg.

A város belső és külső területein

Ettől a helytől mintegy ugyan csak 150-200 méterre az egyik hatalmas szálloda nem égen átépített dependencia épületének tetőzetébe vágott bele a robbanóbomba. A IV. és III. emeletet ütdötte át és ekkor robbant. A leomló vakolat, téglatörmelék, háztetődarabok az utcára zuhantak. A bombataláta épület földszintjén egy nagy gyümölcskereskedés ablak nélkül tárogó kirakatkban vakolatporral telek meg a gyümölcsök és a mellette lévő izléses kis ékszerüzlet kirakatkban ezüst talpas olomkristályai közé repeszdarabok hullottak.

Az egyik kerületben repeszdaraboktól s légnomástól többen megsérültek, de ez mind azért történt, mert a legelőmibb szabályoknak az illetők nem tettek egeot. Ezek az utcán maradtak s részben a robbanóbomba repeszdarabjai találtak el őket, részben pedig a kíváncsiság miatt sebesültek meg.

Ezen a helyen világitó fűzőr zuhant le, az egyik ház tűzoltó

őrsége homokkal gyorsan el is oltotta.

Teljesen rendszertelenül dobálták le a bombákat a támadó repülő s különösen több helyen próbálták gyújtórúdakkal háztüzeket előidézni. A légtámadai kiképzésben részesült ház-tűzőrségek s légtámadai parancsnokok abban a pillanatban, amikor a

Szilassy László, a volt debreceni bonviván mint mentő

A lángoktól bevilágított útfesték két autójával száguldott Szilassy László a népszerű bonviván a filmközönség kedvence, aki néhány évvel ezelőtt Horváth Árpád színigazgatója idején a debreceni közönség kedvence volt.

Lakása a környéken van, arról is jeszto lángnyelvek csaptak fel, de ebben a pillanatban nem érdekelté, mi van a saját világitóval. Ott maradt a mentési munkálatoknál, autójára sebesültek szedett fel és a közeli kórházba szállította őket. A sérültek vére pirosva festette a gépkocsi ülését. A népszerű színész most nem lát semmit, első a kötelesség. Amikor már minden sebesültet elszállították és már lohadnak a lángok, autója megállt az egyik mellékutcában, ő maga pedig kikállt a mentésnek.

Egy négymotoros Liberator pusztulása az Orbán hegyen

Az Esti Újság jelenti: Éjszaka egy óra tájban a Svábhegyen egy villatetején állunk, s figyeljük a csillagos, holdfényes égboltot, a város felől mörögő ágütdörgést és kattogást. Hirtelen motorzúgást hallunk, amely mindjobban erősödik. Nagy repülőgép körvonalai tűnnek fel a holdfényben és gyorsan közelednek felénk.

A két és piros fénycsíkok egy pillanatra megszünnék, a nagy repülőgép motorja élesen felzúg és valami furcsa, üres zakatolással változik át. A túlpergő légszavak süvítenek, a hatalmas árnyék elsuhan a fejünk felett és eltűnik a hegy mögött.

A nyomában kis fekete pont suhan a légen át, egyenes motorzúgás és szakadatlan géppuskakattogás közepette: az éjszaka

DEBRECZEN 2 OLDAL 1944 V. 6.

gyújtórúd zúzó zuhanását a utána a tetőzetén való becsapódásának zaját meghallatták, nem törődve az éppén megindult újabb bombázással, felszaladtak a padlásra s elfo lották a gyújtórúdat. Mindezt elnére néhány helyen tűz történt s ezekhez a tűzoltókat kellett kihívni.

Példás fejelemmel és szorgalommal vették ki a részüket a mentési munkálatokból a hivatasos szerveken kívül a levonték s a légo. tüzérség is.

kálatoknál, autójára sebesültek szedett fel és a közeli kórházba szállította őket. A sérültek vére pirosva festette a gépkocsi ülését. A népszerű színész most nem lát semmit, első a kötelesség. Amikor már minden sebesültet elszállították és már lohadnak a lángok, autója megállt az egyik mellékutcában, ő maga pedig kikállt a mentésnek.

Egy négymotoros Liberator pusztulása az Orbán hegyen

kaj vadász ütdözi a menekülő bombavetőt, még zuhanában is nyomában marad, elárassza a védőkeivel, egészen addig, amíg földet nem ér.

Még egy pillanat, hatalmas robbanás hallatszik, magas tűzcsap fel, vörösva festi az eget, azután fekete füstfelhő gomolyog felfelé. Még néhány tompa dörrenés: most robban a lezuhant bombavetőgép szerkezete bombái. Azután minden elcsendesedik, csak a diadalmas éjszakai vadász emelkedik fel a hegy mögött és néhány kört ír le a holdfényben csillogva, a legitt ellenséges gép romjai fölött. Legényének négy tagját találták meg a romhalmaz környékén, a többiek valószínűleg ejtőernyővel kiugrotak, még a főváros fölött.

Tisztviselőházak mint hadicélok...

Hála Isten emberéletben nincsen kár, Menedék volt az óvóhely.

A szomszédban még füstölög egy romhalmaz. Ugy fest, mint-ha faszenet égettek volna. A komosarcú tűzoltó mondja el, hogy a szétrombolt kerítés mögött egy deszkarakta volt. Egy kis asztalosműhelyben ott dolgozott a mester, néhány segédjével s amikor beverődött a kinyitott pinceablakon a tűzfény, kirohantak, egyenesen bele a lángörvénybe és próbálták menteni a szomszéd vagyonát. Szinte emelet magasságra halmozódnak a félig pökölt és egészséges deszkaszálak, egy tönkretett kisember tőléje a felépítendő életre. A szomszédos vendéglő lakóházának tetjét szaggatták le a robbolóbomba repeszdarabjai?, ajtajai helyén üresen ásit a levegő és a robbanástól felszállított udvaron Rabez István, a vendéglős és egy asszony serénykedik.

Seres Mária a neve, mondja az egyik segédűtdöltő. Tisztviselő. Uram, amit ez az asszony tett az éjszaka, attól visszariadt volna a legmreészebb férfiember is. Már égett a házunk teteje, amikor a vendéglőssel felrohantak a padlásra és pusztakézzel szaggatták le a parázoló deszkákat, szórták szét a pattogó csepeket. Amikor szikrát fogott rajtuk a ruha, leöntötték egy mást egy vödör vízzel és küzdöttek a tüzzel tovább. Megmentették valamennyi lakótársuk vagyonát.

A tisztviselőnt nem lehet szó ra birni.

Csak a kötelességemet teljesítettem — hajtogatja egyre.

A vendéglős beszéli el a bombázás részleteit:

Riasztáskor a pincébe mentünk. Néhány perc múlva írtózatot robbant fejünk felett valami est a légnomás kivágta az óvóhely ajtaját. Néhány villandást látunk és a következő pillanatban már égett a deszkarakta s láttuk, hogy meggyul a házunk is. Nező gondolkodunk, hanem

A levegőben gázzzag. A vezetőket már eltömték a gázművek szerelői, csak a szomszédban a négyemeletes ház siratja ezt az éjszakát. Homlokfalát szakította le a bomba. Az utcán a ház előtt szegény munkásemberek mententé motyója. Kiszakított ajtajú szekrény, hasadt szalmazsák edények és egy síró kisgyerek, a tarka-barka holmi között. Most tör ki belőle a hajnali félelem,

Koga japán tengernagy hősi halála

Tokió, május 5. Koga tengernagy, az egyesített japán haditengerészet főparancsnoka, a háza védelmében a legutóbbi harcokban kötelességét teljesítve hősi halált halt. A főparancsnok 1944 márciusában egyik hadműveletet repülőgépről irányította s közben életét áldozta hazájának. Utódjává Toyoda tengernagyot nevezték ki, aki már át is vette az egyesített flotta főparancsnokságát. A Tenno az elhunyt tengernagyot főtengernaggyá léptette elő és neki az első arany Sárkány-rendet adományozta.

Tetőpontján az inváziós idegesség az USA-ban

London, május 5. A Daily Express newyorki jelentése szerint az inváziós híresztelésekkel kapcsolatos idegesség szinte elkerülhetetlen arányokat ölt az Egyesült Államokban. Az összes szerkesztőségek állandóan rádió készültségben vannak s szabadságot senki sem kaphat, még egy napra sem. A templomokban mindenütt várják az invázió megindulásának jeleit, amelyet valamennyi amerikai rádió állomás azonnal továbbítani fog, hogy azután megszólaljanak a harangok és szöngyörgő imára szólítsák a hívőket.

A háborús szállításiügyi hivatal vezetője, Monore Johnson felszólította a nagykövetséget, hogy az invázió megindulásának pillanatában szüntessen be minden magánutazást. Az inváziós hadműveletekkel kapcsolatban számolni kell azzal, hogy sok sebesültet azonnal hazra kell hozni és ha majd aztán megérkeznek a kikötőbe a kórházlakók, ugyanakkor pedig fokozni kell az utánpótlást Európa felé, akkor mindene gyes vasúti kocsiakra szükség van. Kéjutazásokat az invázióval kapcsolatos forgalom nem enged meg. (NST)

Bern, május 5. (NTI): A Thurnauer Zeitung vezércikkben foglalkozik az Egyesült Államokban az invázió előestéjén uralkodó hangulattal. A lap szörrelszóra ezeket írja: Az Egyesült Államokban az egyre jobban közeledő európai döntés következtében nagy a feszültség, olyképpen, hogy a Newyork Times nem régen is óvta olvasóit, ne akarjanak nyereszkedni az invázió kezdetének időpontjában. Meg kell azzal elégedni, hogy a teheráni értekezleten Sztalin, Roosevelt és Churchill pontosan leszögezte az ellenséggel szemben tanúsítandó magatartás tervét. (MTI)

Washington, május 5. Stimson hadügyminiszter a csütörtöki sajtóértekezleten a következő kijelentést tette: — A szövetségesek Európa ellen folyó jelenlegi légitámadásai elsősorban a német szállítási lehetőségeket akarják megbénítani. A támadások legfőbb célja tehát a német utánpótlási vonalak megszakítása. Ami most folyik, az nem egyéb, mint a bombatámadások utolsó összepontosítása az invázió előtt. (NST)

A helyettes birodalmi sajtófőnök cikke Sztalin zsidókapcsolatairól

Berlin, május 5. Feltűntetendő cikkorozat közlését kezdte meg pénteken a „Völkischer Beobachter”. A cikksorozat, amelynek címe „Sztalin és a zsidók”, Helmuth Sündermann helyettes birodalmi sajtófőnök írja. Sündermann különböző adatokat sorol fel, amelyekkel azt a feltevést akarja alátámasztani, hogy Sztalin határozottan zsidó típus. Anyai nagyatja egyes adatok szerint zsidó ruhakereskedő volt a Kutas-hegység valamelyik falujában. Sztalin azelőtt egyszerű átlagember volt a hivatásos bolsevista forradalmárok között s Sündermann szerint rejtélyes felemelkedésének nyitja minden bizonnyal a zsidósággal való kapcsolataiban keresendő. (NST)

Rendelet a zsidók hatósági engedélytől függő hasznóhajtó jogosítványainak megszüntetéséről

Az MTI jelenti: A hivatalos lap szombati számában jelent meg a zsidók hatósági engedélytől függő hasznóhajtó jogosítványaik megszüntetése tárgyában kiadott kormányrendelet.

Az engedélyek vagy jogosítványok megvonását a hatóságok legfeljebb 60 nap alatt kötelesek végrehajtani olyképpen, hogy az üzlet (üzem) beszüntetését a megvonással egyidőjűleg azonnal hatállyal foganatosítani kell.

Az üzlet- és üzemhelyiségeket, az árukészleteket, ha amint a berendezési és felszerelési tárgyakat az illetékes miniszter által megállapított határidő alatt be kell jelenteni s azokat elidegeníteni, vagy megterhelni tilos.

Az illetékes miniszter intézkedik az üzleti és üzemi helyiségek, valamint a berendezési és felszerelési tárgyak, úgyszintén az árukészlet átengedése és hasznosítása iránt.

A rendelet alkalmazása szem-

pontjából zsidónak tekintendő az, aki a zsidó közszolgálatnak és a köz megbízatásainak, további ügyvédi működésének megszüntetése tárgyában kiadott 1210/1940. M. E. számú rendelet szerint zsidó.

A zsidó tanulókat eltiltották az iskolai egyenruhák viselésétől

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A hivatalos lap szombati május hatodikai száma közli a min. kir. vallás és közoktatásügyi miniszternek a rendeltét a zsidó tanulók iskolai egyenruha viselésének megtiltása tárgyában. A rendelet szerint az a zsidó tanuló aki megkülönböztető jelvény viselésére köteles, középiskolában, középfokú iskolában, vagy szakiskolában rendszeresített egyenruhát és sapkát, sem iskolában, sem iskolán kívül nem viselhet, úgyszintén iskola jelvényeinek viselésére sem jogosult. A rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Bárdossy László visszaadta a politikai pártok egyesítésére kapott megbízatását

Az „Esti Újság” írja: A jobb oldali erők egyesítésére irányuló tervek még egyáltalán nincsenek a megvalósulás stádiumában, sőt a csütörtöki nap folyamán újabb nehézségek merültek fel. A különböző pártoknak, illetőleg egyes pártok jobboldali elemének egy közös, nagy, nemzeti és szociális szellemmel telített pártban való egyesítése nem könnyű feladat, mert annak megoldása előtt a közelmúlt idők politikai életének szinte beláthatatlan nagytömegű hibáit kellett rendbehozni és jóvátenni. Ezeknek a nehézségeknek következménye az, hogy Bárdossy László volt miniszterelnök, aki az egységes jobboldali politikai szervezet megteremtésére kapott megbízatást, csütörtökön este megbízatását visszaadta és tárgya-sait egyelőre megszakította.

A nemzeti közvélemény őszinte sajnálkozással vezé tudomást az újabb nehézségekről, amelyek minden jobboldali nemzeti erő összefogását elhalasztják, vagy éppen megzavarják, a politikában azonban természetesen a realitások járták a döntő szerepet, nem pedig a kívánságok és hajlandóságok. A jelenlegi körülmények között a számottevő jobboldali erőtevézőnek számolnia kell azzal, hogy egyelőre a maguk útján kell járniuk a nagynemzeti célokat. Az az út, amely a jobboldali külpolitikai pártok egységéhez vezet e pillanatban még hosszúnak látszik, de addig is, amíg azt végigvárjuk, minden megfog történni a minden oldalról élénk törnyosuló történelmi nagy feladatok megoldásáért. Írja az „Esti Újság”

Közi Horváth képviselő visszautasítja Károlyiék gyanúsítását

Budapest, május 5. Tegnap érkezett lisszaboni tudósítás arról beszél, hogy „a magyar katolikus ellenzéki pártok vezetői” és a szabadelvű pártok léptek volna szövetségre Károlyi Mihállyal.

Közi Horváth József országgyűlési képviselő a magyar katolikus közvélemény nevében ezt az állításait felháborodással utasítja vissza: — Felháborodással értesültem — mondotta Közi Horváth József — Károlyiék gyalázatos gyanúsításáról. Becsületsértésnek számít még a feltételezés is annak, hogy a katolikus politikusok közül bárki is nem együttműködni, de szóba állani is hajlandó lenne Károlyi Mihállyal. Az ő neve minden becsületes magyar ember előtt egyetlen az őszirózsás forradalommal, a proletárdiktatúrával, az országosonkítással. Azóta való politikai magatartása is homlokegy-

enesz ellenkezik a keresztény politikai alapelveivel.

— Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy kif jetten katolikus pártok Magyarországon nincsenek. Az a párt azonban, amelyben az aktív katolikus magyarság tömörült, elsősorban a Keresztény Néppárt. Ennek megvolt és megvan a határozott programja. De éppen ebből a programból és százezre-lékos keresztény és magyar fel-fogásunkból következik, hogy sem Károlyi Mihállyal, sem a hozzá hasonlókval vagy vele együttműködőkkel soha semmiféle összeköttetésünk nem volt és nem lesz. Meggyőződésünk, amelyet nem szűnünk meg hangsúlyozni, hogy ma, amikor a nemzeti élet-halálharcát vívja, el kell nemulni minden párt-politikának és a nemzet egész erejét arra kell összpontosítani, hogy a magyarság megerősödjön kerü-ljön ki ebből a szörnyű viharból.

Károlyi Mihály nyilatkozik...

Stockholm, május 5. Károlyi Mihály a Morgentidningen londoni tudósítójával folytatott beszélgetése során a szakadár magyarok ellen nyilatkozott. Károlyi nyomatékosan hangsúlyozta hogy kizártnak tartja az együttműködést azokkal a magyar diplomatákkal, akik a közelmúltban szakítottak Budapesttel. Szerinte ezek a személyek kompromittáltak magukat a kormányzattal való korábbi együttműködésükkel.

A szabad magyar mozgalom főcélja, hogy a szövetségesek által rendelkezésre bocsátott minden eszközzel és títoval a legszorosabban együttműködve, Magyarországon kívül és belül is megszervezze a katonai és polgári ellenállási mozgalmat, hogy

roncsai s a törött gerendák ágaskodnak ki. A kibombázottak komor arccal, csoportba tömörülve nézik egykori otthonukat. — Itt még a maradókat sem lehet menteni. Csodálatosképpen ebben a bombaesőben csak a házak és a vagyonok pusztultak el.

— Pedig itt voltunk valamenynyien az óvóhelyen, ki pedig ott, ahova a parancs őrsége állította. Amikor fejünk felett összedőlt a ház kiástuk magunkat az óvóhelyről és eloltottuk a tüzet. Közben zuhogtak a bombák.

Tizennyolc rombolóbomba robbant sorozatosan a két ház sor között az úttesten. A járókelők úgy bukdácsoltak a kráterek között, mint egy holdbeli terepen. Katona áll meg mellettünk és rámutat a gödrökre, a lakhatatlanná vált épületek mellett.

— Ezek ök! — mondja meg röviden véleményét oly felmerhetetlenül megvető hangszíval, amelybe beleszorult egy elpusztított otthon minden keserűsége.

Végig Budapesten az éjszakai terrorbombák nyomán

A Magyarországi mai száma közli: A péntekre forduló holdvilágos tavaszi éjszakán újra felülvoltotték a szirénák Budapesten.

A főváros és a környék közönsége fejelemzeten vonult le az óvóhelyekre és jórészt ennek köszönhető, hogy a légitámadásnak sokkal kevesebb halálos áldozata van, mint az előzőnek volt. Az ellenséges repülőgépek másfél órán keresztül válogatás nélkül dobálták különböző úrméretű romboló- és gyújtóbombáikat a főváros területére. A multkorai bombázásokkal ellentétben, amikor majdnem kizárólag munkásnegyedeket sújtott a terrortámadás, most a főváros központját is súlyos találatok érték.

Amikor a légiriadót lefújták a mentőosztagok és a tűzoltók azonnal hozzálattak a mentési munkálatokhoz és a tüzek oltáshoz. Ekkor már látszott, hogy a legkülönbözőbb lakónegyedeket érte a támadás.

A főváros külső részeit is, különösen a szegényebb munkásnegyedeket, több találat érte. Itt lé főleg gyújtóbombákat dobtak le a terrortámadók. A hatósá-

gok itt is mindenütt megkezdtek már a helyreállítási munkálatokat, felveszik a bombárosultak panaszait és a helyszínen gyorssegélyt utalnak ki részük-re.

A bombázott helyeken mindenütt azt tapasztaltuk, hogy ahol a lakosság az óvóhelyre ment, nem érte semmi baj. A belvárosban néhány helyen emberéletben kár esett és sebesülések is történtek. Itt a fejelemzettel lakók, ahelyett, hogy az óvóhelyekre mentek volna, a kapu előtt bámszkodtak és a lehelő repeszdaraboktól szenvedtek több-kevesebb súlyos sérüléseket.

Meg kell említenünk még, hogy a házi tűzország mindenütt deakasan megálta helyét. Hol észrevettük, hogy az épület tetőzete tüzet fogott, azonnal hozzáfogtak az oltási munkálatokhoz. Így több nagyobb kiterjedésű tüzet akadályoztak meg. A hatóság szervek, a légóltalmi tűzország a leventék és a polgári alakulatok példás fejelemmel és szorgalommal dolgozva, megmutatták, hogy a fejelemzett együttműködéssel a legkisebb mértékre lehet csökkenteni a károkat.

Beváltak az óvóhelyek

Az Esti Újság írja: A kevéssel egy óra előtt megérkezett második bombázó hullámban jóval több gép volt, mint az elsőben, a légvédelmi tűzértség elhárító tüze minden eddigig felülmúló hevességgel fokozódott. Ezek a gépek is a Belvárost bombázták elsősorban. Romboló bomba esett az egyik belvárosi nagy szálloda szárnyépületére, amelyben egy és kétszobás garzon lakások voltak. A romboló bomba itt is átszakította a tetőzetet és az épület középső részét, rombadöntve jórómán minden lakást és a romok alá temetve azoknak berendezését. A lakók itt is az óvóhelyen tartózkodtak, amely rendületlenül helyállt. Emberéletben nem esett kár.

A Lipótváros külső területén gyújtóbombák felgyújtották néhány ház tetőzetét. A tűzoltóság és a helyi tűzoltóórségek mindenütt idejében munkába léptek, a tűz nagyobbarányú elterjedését minden esetben megakadályozták. A palatetős házak nagyon jól állták a gyújtóbombákat, ezeknek még a tetőzete sem égett le, magukat az épületeket azonban min denütt megmentették.

A Józsefvárosban valahol egy légiakna a levegőben robbant fel és zuhanás közben egy fának nekütdött. A fa vastag törzsét kicsavarta a földből a légnymomás, a robbanás helyén hatalmas tölcser keletkezett, egy csomó ablak üveg betörésén kívül azonban a légiakna nagyobb károkat nem okozott.

A főváros pályaudvarainak forgalmában a terrortámadás semmiféle fennakadást nem okozott. Bizonyos károkat okoztak a terrorbombázók Zuglóban is. Gyújtóbombák érték több lakóházat, egyes útvonalakon egymás mellett álló lakóházakat sorozatosan találtak el. A fővárosból kivezető egyik nagy útvonalon romboló bomba felszakította az úttestet.

Súlyos légitámadás Róma elea

Róma, május 5. A Nemzetközi Sajtó Tudósítói jelenti: Amerikai bombázók csütörtökön több hullámban támadták Róma külső kerületeit. Egész házsorok dőttek romba s a polgári lakosságnak súlyos veszteségei voltak. A nap folyamán nem kevesebb, mint öt légi riadó volt Rómában. A leg-hosszabb riadó két óra hosszat tartott. Az amerikai bombázók főleg a sűrűn lakott keleti munkásnegyedeket választották célpontnak. Néhány városrészben igen nagy a pusztulás. Az áldozatok

számát még nem lehetett megállapítani. A halottak és sebesültek felkutatása folyik.

Milano, május 5. (NTI): A megszállott Délolaszországból jelenti egy rádióadó, hogy a kommunisták érzelmeiről ismert Tog-listüt, akit Badoglio tárcanélküli miniszterre nevezett ki, jelentésetre Moszkvába rendelték. E jelentés szerint a Badoglio-kormány öt kommunista tagja ellenőrző bizottságot alkotott, hogy a Badoglio kormány működését ellenőrizze.

HETI MŰSOR:
Pénteken este: Csárdás, B) b.
Szombaton délután: Csavargó-leány. Fülles helyárák.
Szombaton este: Csárdás, C) bérlet.

Vasárnap délután: Csárdás. Rendes helyárák.
Vasárnap este: Csárdás, Bérlet-szűnet.

Hétfőn délután: Hamupipőke. Gyermekelőadás, mérsékelt helyárák.
Hétfőn este: Kaméliás hölgy. Munkaelőadás.

SZÍNHÁZI KIS TÜKÖR

PLIVELIC EMIL, a Csokonai-színház díszlettervező művésze tragikus hirtelen meghalt Budapesten. Távirat hozta a gyász hírt. Unger István direktornak, aki hűséges, kitűnő munkatársát veszítette el. Plivelic Emil öt esztendeje volt tagja az Unger-társulatnak és a debreceni közönség előadásáról előadásra szinte gyönyörködéssel láhatta remek, artisztikus díszleteit. Nemcsak vidéken volt egyedülálló művészetével, hanem országos viszonylatban is a legkiválóbbak sorába tartozott. Harmincnyolc éves korában ragadta el a halál. Feleségén és gyermekén kívül a debreceni színház társulaja és direktora is mélyszégyenrel gyászolja a kitűnő művészt.

UNGER ISTVÁN SZINIGAZGATÓ Budapesten volt, ahol hivatalos ügyeket intézett, résztvevett a vidéki színházak problémáinak megoldásában. A küldöttség Mester Miklós kultuszállamtitkár keresetével a kérésrel, hogy a vidéki színházak igazgatóinak kérelmét támogatólag terjessze a kultuszminiszter elé.

NAGY ÉRDEKLŐDÉS előzi meg a Csokonai-színház új gyermekelőadását, mely hétfőn délután lesz. A „Hamupipőke” című darab kerül előadásra, mely egyik legkitűnőbb megvalósítása Erdélyi Istvánnak a meseirodalom remekeinek színpadi feldolgozására irányuló tervének. Pompás, szórakoztató meséjű, táncokkal, dalokkal átszőtt darab ez, melyet Ragályi Elemér és Ragályi Elemérné színészi titkok nagy gondtal tanítottak be és pompás ötletekkel rendeztek. Az előadás érdekessége Gaál Evikének, az Operaház kitűnő gyermekballerinájának fellépése a Jóság tündére szerepében. Ez a rendkívül tehetséges kisleány, aki a Csokonai-színházban kezdte művészi pályáját, ezúttal csodagyermekként tűnve fel az „Orvoskisasszony” és más darabok előadásain, a fővárosban is számos sikert aratott és debreceni vendégjátéka fénypontja lesz az előadásnak. A címszerepben a nagyon te-

CSOKONAI SZÍNHÁZ
Tel.: 25-45. Igazg.: B. Unger István
Előadások: Fél 4 és fél 7 óra.
Szombat délután fülles helyárákkal
Csavargó leány
Szombat este C) bérletben, vasárnap délután és este bérlet-szűnetben
Csárdás
színlágyi—Budai sláger-operettje.
Hétfő délután mérsékelt helyárákkal
Hamupipőke
gyermekoperett.

KISS DROGÉRIA
fénymásolást készít

hetséges Angyal Ilonka játszik. A gonosz mostoha Fászkerti Mária, gyermeke Fehér Margit és Kerékgyártó Olga lesz. Az udvari bolond szerepében Sándor Laci mókáin derül a közönség. Nagy sikere lesz Udvarhelyi Margitkának, az

Aranykirályfit Geszti Ilonka alakítja pompásan. A mulattatásról Szabó Samu gondoskodik. Az „Intő” című tréfa is előadásra kerül a „Hamupipőke” kívül, főszerepében Bartha Kató, Szabó Judit, Opre Róza és Fitori Ferenczel.

Károlyi Vilmos, Debrecen egykori kedvenc színésze tervezetét dolgozta ki a vidéki színházszás államosítására

A vidéki színházszás problémái minduntalan az érdeklődés homlokterébe kerülnek. A közvélemény egyre jobban átérzi azt, hogy milyen nagy fontossága van a magyar vidéki városok színházjairól elhangzó magyar szónak és illetékes helyen komoly formában szóba került a magyar vidék színházszás kérdéseinek megoldása. Ezzel kapcsolatban Károlyi Vilmos volt debreceni színész, aki a Kardoss-társulat, majd vitéz Bánky társulatának tagjaként, éveken át volt a debreceni közönség kedvenc művésze, a vidéki színházszás államosítására érdekes tervezetét dolgozta ki és juttatott el illetékesekhez.

Tervezetének keresztülvételéhez a kultúrát vezetőket látja szükségesnek. Elméletileg az ország közel 15 millió lakosára egy penő fejadót számít. Gyakorlatilag ez keresztülvihetőnek látszik, de megfelelő pénzügyi műveléssel megoldható. A fejadóval kerekén 15 millió pengő képezne az államosított vidéki színházak alapját. Ebből az összegből 35 vidéki színház részére lehetne költségvetést készíteni. Tíz elsőrendű, tíz másodrendű, tíz harmadrendű és öt negyedrendű színházat tervez. A társulatok összes bevétele az alap központi pénztárhoz folytana. Az állami szubvenciókat olyan környéken állapítanák meg minden társulat részére, hogy azt a társulat működésével is megkereshesse. A társulatok élére művészeti vezetőket és gazdasági igazgatókat neveznének ki.

A társulatok beosztásánál a városok földrajzi fekvésére figyelemmel lennének. Ott, ahol még nincs színházépület, állami támogatással építkezésre köteleznék a községeket. Ezek a kultúr házak a leventétekmény céljait is szolgálnák. Pest-környéken a munkásság érdekében legalább ezerszemélyes színházak létesítése válik szükségessé.

A tervezet szerint a városbeosztás és szubvenció összege így alakulna: A tíz elsőrendű társulat városbeosztása, valamint szubvenciójának összege a következő volna: Kolozsvár évi 900.000, Szeged 840.000, Debrecen, Nagyvárad, Kassa, Miskolc, Pécs, Szabadka, Kispeszt, Újpest 720 720 ezer pengő, összesen 7,560.000 pengőt kapna. Kolozsvár és Szeged állandó operatársulata miatt kapna több szubvenciót. A másodrendű kerületek városai: Kecskemét, Győr, Sopron, Szombathely, Kaposvár, Székesfehérvár, Nagykanizsa, Szolnok, Hódmezővásárhely, Szatmár, Ungvár, Maramaros-sziget, Marosvásárhely, Nagykároly, Nagybánya és Dicsővárosokat úgy elgíténe ki, hogy egy-egy társulat három városban játszana évi 600.000 pengő szubvencióval. A harmadrendű kerületek évi költségvetése 4.800.000 pengőre, a negyedrendűké összesen 1.800.000 pengőre ragna. A szubvenció összegének 50 százaléka a tagok fizetésére, 30 szá-

zaléka a dologi kiadásokra, 20 százaléka a díszletekre, ruhákra szolgál. Központi díszlet és ruhák látvá el a társulatokat. Az államosítással a jelenlegi igazgatók felszerelését megvásárolnák, ez képezne a felszerelés alapját és ezt továbbfejlesztenék. A vidéki színházak műsorát függetleníteni kívánja a tervezet a fővárostól. Ennek előmozdítását irodalmi pályázatok biztosítanák.

Nagyon érdekes a tervezetnek a színészutánpótlásra vonatkozó része. Az akadémiáról kikérülő színészek száma kevés és ezért a színészegyesületi színiiskola államosítását is fontosnak tartja. A végzett növendékek pályájukat csak a negyedrendű társulatoknál kezdehetnék és tehetségük, szorgalmuk szerint végig kellene járniuk a többi fokozatok valamennyijét. Azok számára, akiknek anyagi lehetőségek nem engedik meg a színiiskola, illetve az akadémia elvégzését, de tehetségük van, felvehetőek az első- és másodrendű társulatok kórusába és a megfelelő vizsga után magánszereplői munkájukat ok is megkezdhetik a negyedrendű társulatoknál. Szól a tervezet a rendezőképző állami szemínárium felállításáról is. Utal arra, hogy az államosítás lehetővé tenné értékes vidéki színészek részére a tehetségüknek méltóbb, anyagilag is megalapozottabb megbeosztását, öreg napjaira nyugodtabb élet biztosítására.

Hangverseny a Zenedében

Debrecen sz. kir. város zeneiskolája ma szombaton délután hat órákor tartja negyedik nyilvános hangversenyét (Mozart-est). Belépődíj nincs. Műsor igényelhető a titkári hivatalban naponta délelőtt 9—11-ig és délután 4—6 óráig. Vár utca 1. szám, telefon: 23-96.

Május 12-én, pénteken este 6 órákor lesz gróf Gessler zongoraestje

A Zenedevölők Köre V. jótékony célú bérleti hangversenye az Arany Bikában. Hosszabb tárgyalás után sikerült a Zenedevölők Körének a Német Tudományos Intézettel karöltve lekötöni a kiváló berlini zongoraművészt, gróf Gesslert, aki egyben világhírű Brahms-játékos is.

Azok a bérlőink, akik a kölnitrió elmaradt hangversenyére jegyüket kiváltották és megtartották, jegyükkel erre a hangversenyre beléphetnek. Kérjük többi tagjainkat, hogy jegyüket f. hó 10-ig, szerdaig okvetlenül vegyék át a Bertók-féle könyvkereskedésben, ezen időn túl ugyanis csak napijegyeket árúsítunk.

Rádióműsor

Május 6. Szombat: 10.10 Szó-rakoztató zene. 11.15. Schumann: Carneval, 11.40: Réhelyi Oszkár: A jó példa a legjobb nevelő. 14: Szalonötös, 15: Mindenből min-

APOLLO filmszínház
Előadások: 3, 5, 7 órákor, vasárnap délelőtt 11-kor is. Lukács Margit, Nagy István és Goll Bea a főszerepben:
Fekete hajnal
A magyar filmgyártás drámai fordulatokban gazdag művész alkotása.

HUNGARIA filmszínház
Az idény legkiemelkedőbb magyar filmje:
Futótűz
Főszereplők: Csontos Gyula, Szemeré Vera, Szabó Ilonka, Szilassy László, Vaszary Piri
Előadások: 3, 5 és 7 órákor.

METEOR mozgó
Szombaton 5 és 7 órákor utoljára
Az édes mostoha
Tasnády Mária, Páger, Mály Vaszari főszereplésével.
Vasárnaptól: A szerelem
A szerelem nem szegény
Tolnay Klári, Mály Gerő.

Vigszínház mozgó
Ma 5—7 órákor, a vidám, izgalmas szórakoztató, háborús magyar filmek:
Viharbrigád
Sárdy, Bördy Bella, Kiss M. Pethes, Makláry, stb.

denknek, 16.15: Orsy Gábor: Húsvét a havason, 16.30: Vivaldi: A nyár. (Tétel a Négy évszaktól.) 17: Halk melódiák, 17.20: Somogyi Béla: Mire megvénülünk, 17.40: Egy régi majális, 18.40: Küllügyi tájékoztató, 19. Magyar zeneszerzők félfőrája, 19.30 Nótáink virágai, 20.05: Hangképek

innen-onnan, 20.30: Fosszu Zoltán: Dani bá góbbéságai, 20.40: Részletek Huszka Jenő: Lili bárónó c. operettjéből, 22.20: Részletek Strausz Cigánybáró c. operettjéből, 22.40: Ki mit szar? BUDAPEST II, 17.30: Mezőgazdasági félfőra.

Sztójay miniszterelnök felezőlát a főispánok értekezletén

Vitéz Jaross Andor belügyminiszter elnöklésével és Baky László államtitkár részvételével tegnap főispáni értekezlet volt a belügyminiszteriumban. Az értekezleten megjelent Sztójay Dóme miniszterelnök és vitéz Rátz Jenő helyettes miniszterelnök, valamint Huszarszky Lajos miniszterelnökségi államtitkár is. Sztójay miniszterelnök felszólalt és hosszabb beszédében ismertette a kormány politikai célkitűzéseit.

akarták vallani magukat, vörös, többiek sárga kérdőíveket kaptak. Azt, aki abban a reményben, hogy ezzel könnyíthet életén, vörös kérdőívet töltött ki, azonnal besorozták a vörös hadseregbe, de szintén más arcvonalzakaszokra küldték. Aki sárga kérdőívet töltött ki, azt munkásosztályokba osztották be és Országoság belsejébe szállították. Itt is letartóztatták és deportálták azokat a lakosokat, akik valamely nemzeti pártba tartoztak, vagy ahhoz közel álltak. Több menekült jelentést tett Boiosani és Doroboi piacain végrehajtott tömeges arcvonlővésekről. (MTI)

Rémuralom a szovjet által megszállt romániai területen

Bukarest, május 4. (Német Távirati Iroda.) Tájékoztató román körök a román területekről a szovjet megszállás után elmenekült románok jelentései alapján meg lehetőségen teljes képet nyertek arról, miként rendezkedtek be a szovjet az általa megszállt vidékeken.

A megszállást követő napon a városokban falvakban többnyelvű falragaszok jelentek meg azzal a felszólítással, hogy a lakosság egy bizonyos csekély mennyiségben túlmenő minden élelmiszerkészletét szolgáltatassa be a kolhozközpontoknak. Ily módon értesültek ugyanakkor a parasz- tok arról, hogy megint bevezették a kolhozgazdálkodást. A felszólítás halálal fenyegetett meg mindenkit, aki továbbra is elrejtve megmészeli tartani az élelmiszerkészleteket. A beozgáltatott készleteket azután rögtön rendelkezésre bocsátották a vörös hadseregnek, vagy az ország belsejébe szállították.

Besorozás, vagy deportálás

Egy további felhívás szovjet jar. tomanýja nyilvánította Bukovinát. Azonnal hatályon kívül helyezték az utóbbi években hozott sok román törvényt. Az egyik legelső intézkedés az volt, hogy a zsidókat visszahelyezték az annakidején a románoktól átvett vállalatokba. Azonnal besorozták minden 16 és 60 év közötti férfit a lakosok és vagy távoli arcvonalzakaszokra küldték őket, vagy amennyiben politikai működést fejtettek ki, munkacsoportokba osztották be és Ukrajnába szállították őket.

Csernovitzban kihirdették a kivételes állapotot. Akit este hét és reggel hét óra között az utcán talál- nának, az gyönlővik.

Három nappal a vörös hadsereg bevonulása után a titkosrendőrség valamennyi városban berendezte irodáit és azonnal megkezdte a „tisztogatót” a lakosság nemzeti érzélete miatt gyanús köreiben. Sok ezer lakost deportáltak, főleg olyanokat, akik valamilyen rokonságban álltak a román hadsereg tiszteivel.

Vörös és sárga kérdőívek

Körülbelül egy hét múlva újabb rendelet jelent meg arról, hogy be kell szolgáltatni a ruhát, cipőt, fémneműt és csak egy öltöny téli és egy öltöny nyári ruházatot szabad megtartani. Ugyanígy jártak el Moldvának a szovjettől eddig megszállt városaiban. Itt a lakosság kérdőíveket kellett kitöltenie. Azok, akik kommunistának

Karcagon vasárnap leplezik le a Kormányzó Ur arcképet

Szolnok, május 5. Karcag megyei város képviselőtestülete a Kormányzó Ur születésének 75 évfordulója alkalmából Istókovei Kálmán festőművésszel megfestette vitéz nagybányai Horthy Miklós arcképet, festményt vasárnap a diszközgyűlésen leplezik le Karcagon. (MTI)

Tűzharcosok figyelmébe

A főispán úr bajtársi üdvözlése saját helységünkben 1. hó 7-én vasárnap délelőtt 10 órákor történik meg. A formaruhás bajtársak megjelenését kéri. a Vezetőség.

A HAZÁÉRT

Vitéz nemes bazédi és körpényesi Kontz Sándor, m. kir. vezérkari őrnagy, életének 34 évében, április 30-án, az orosz harc- tereken önként végrehajtott vállalkozásban csapatai élén, hősi harcban életét adta a hazáért. Holttestét hazaszállítva, f. hó 6-án, 16.30 órákor temetik a farkasréti temető halottasházában.

Legújabb sporthírek

Megérkezett a Tisza. A DVSC vasárnapi ellenfele a szegedi Tisza tegnap a késő esti órákban megérkezett Debrecenbe. A csapat ma délelőtt a DVSC pályán könnyebb edzést tart, utána jöleli ki Berkessy edző a holnap kiálló együttest.

Elutasította a DVSC-nek a Kínzi ellen beadott óvását Konyor egyesítő, aki azt a különös megállapítást tette indoklásában, hogy a játékvezető a felmerült adatok szerint egy fröccsöt ivott mindössze a mérkőzés előtt. — A DVSC-ét kétszáz pengőre büntette, amiért nem tudta megakadályozni a közönség rendezavarását. Móré Jánost pedig Újvári állítólagos megsértése miatt azonnali hatállyal felfüggesztette edzői működésétől. A DVSC az ítélet természetesen minden pontjában megfellebbezte.

A Református Országos Zsinat rendkívüli intézkedései

A református egyház törvényező Országos Zsinata ülésén Sz. Kun Béla professzor fontos határozati javaslatot referált „az egyház és önkormányzati testületei ügyeit szabály szerint intéző gyűlések hatáskörének kivételes átruházásáról”.

A háború változó eseményei során előállhat olyan helyzet, amikor akadályokba ütközik gyűléseket tartani. Elnökségét felhatalmazta tehát a zsinat, hogy abban az esetben, ha a zsinati tanács nem ilhetne össze határozatképes számmal, a zsinati tanács összehívható tagjaival való megbeszélés után, sőt sürgős esetben anélkül is rendelkezések minden olyan kérdésben, amely a magyarországi református egyház és országos intézményei (közalap, nyugdíjintézet) működésének és rendeltetése betöltésének biztosítása végett elődöntendő.

A zsinat mindjárt meg is alakította a Zsinati Tanácsot, melynek hatásköre most lényege-

sen megnövekedett. A zsinat tagjai lettek:

Enyedy Andor, György Elemér, Ravasz László, Révész Imre, Vársárhelyi János és Magda Sándor püspökök, Balogh Jenő, Farkasfalvi Farkas Géza, gróf Teleki Artúr, gróf Teleki József, báró Vay László egyházkerületi főgondnokok és Benedek Zsolt zsinati háznagy. Választott rendes tagok: elkészíti részről: Kovács J. István és Tavasz Sándor egyházkerületi főjegyzők, Czeglédy Pál Harsányi Pál, Hettessy Kálmán, Leőke Károly, Porzolt István eseperesek, Imre Lajos teológiai tanár és Papp Ferenc egyházkerületi középiskolai felügyelő, világi részről pedig gróf Bánffy Miklós, gróf Bethlen György, gróf Bethlen Pál, Lázár Andor volt miniszter Csajághy Károly törvényszéki elnök, Jókay Imre és M. K. és Tornallyay Zoltán földbirtokosok, Kiss Gyula igazgatótanító, Szentpétery Kun Béla egyetemi tanár és Thury Kálmán ítélőtáblai elnök.

KAMASZ

Irta: BIBÓ LAJOS

A gyermek már dél óta nem fele a helyét. Ott piszogott a lakásban, de nem tudta mivel agyonütni az idejét. Majd gyerek volt, most érettségizett, tetejébe még feszegette az ifjúság nehez nyugtalansága is. Előzőleg kikapott, mert éjfél után osont a lakásba és az anyja, aki egész este szorongva várta, égő lámpa mellett, ébren fogadta. Ma ráadásul még szombat is volt és komoly esti kirándulást beszélt meg barátaival.

Könyvet emelt le a polcra, végig nyúlt a diványon és olvasni kezdett. Az anyja látta, valami baj van. Szeliden odaszolt neki.

— Miért nem mégy sétálni? — A gyerek szíve megdobbant. Végre itt a nagy pillanat. Az anyja megszólal. Csöndes mozdulattal leeresztette maga mellé a könyvet.

— Egyedül?
— Egyedül.
— Te nem jössz?
— En most fáradt vagyok.
A gyerek mást akart mondani, másfél akart elkanyarodni a kérdésével, de hirtelen nem találta meg azt a kifejezést, amely lyel jobban magára vonhatta volna az anyja figyelmét.

Lomha mozdulattal emelkedett föl, bement a fürdőszobába, hogy rendbehozza magát. Közben valóságilag reszkedett. Akármennyi hosszú ideig bajlódik is a nyakkendőjével, a végén mégis kiel kell mennie és meg kell mondania az anyjának, hogy pénzre van szüksége, mert ma este együtt akar lenni a barátaival.

Súmára kefelte a haját, szorosra kötötte a nyakkendőjét, akkor nagyon csöndesen odaült az anyja elé.

— Majd korán jövök — mondta alig hallhatóan és alázatosan.

Az anyja fölnevelt.

— Korán? Mi az hogy korán? Hova akarsz menni?

A gyerek zavarában és féltelmében a másik lábára állott.

— Megbeszéltem Józsiával...

Nem merie folytatni. Megmondta, amit akart, az anyja ennyiből is érthetett.

Az asszony elsimította a homlokát. Oh szíve érte a kijelentés, lme hasztalan minden beszéd, gyengédség és szeretet, nem tudja hiában többé fölébresztani azokat az érzéseket, amelyek a kötelességre figyelmeztették. Hirtelen keserűségben támadni akart:

— Van pénzed? — kérdezte hideg hangon.

A gyermeket megtévesztette a hang. Nem remélte, hogy ilyen könnyen átesik a jeleneten.

— Nincs vonta a vállát.

— Hát?

Most először egymásra tekintettek. A gyerek riadt döbbenettel, hogy most szól, az asszony tele szegénnyel és haraggal, hogy amaz megint meg akarta gyötörni lelkiellenségeivel.

De a levegő már forró volt. A

gyerek látta. — vege és hirtelen elragadtatta az ingulát.

— Sose aasz! mindig könyörögni kell erie. Pedig aig kárek. Nekem is kell szorakozni nemcsak nekem.

Az asszony elcsapaott.

— Mi akarsz ezzel mondani? A gyerek szabadjára engedte a duna.

— Semmit. Ugy bausz velem, akár a kutyával. Mintha nem is a te gyereked volnék. Ha mi van abban, ha cimogok máharadni? Mindegy uton utjék, ebben az unalmas lakásban? — Egész nap olvasak meg tanuljak. Vedd tudomásul, hogy nem vagyok már gyerek, akivel így lehet bánni.

Az asszony felemelkedett. Mit szólna, mit tegyen? Valamikor más szavakkal, mas kérdésen ugyanígy vitakozott ugyanezek ket az érzésekkel harcolt a mássikkal. A gyerek apjával is. — Most kezdődik az egész előlrol de mennyivel fájdalmasabb, mennyivel keserűbb és mennyivel felelmetesebb ez a küzdelem, mint amilyen az a másik volt. Az tele volt haraggal és megvetéssel, ebben csupan féltés és fájdalom van.

— Nincs pénzem és ha volna, akkor sem adnék... — suttogta lázas ajakkal. — Ha nem teszik, veheted a kalapodat és mchetsz.

A gyerek megdermedt. Ő nem vitát, nem verekedést, ő pénzt akart. Pénzt bármilyen áron. Az anyja előtt nem aostelte magát. Két pengőért holdogán feláldozta volna minden húsát és büszkeségét.

— Mindig kiabálsz velem — mondotta bocsánatkéren. — Pedig igazán csak három pengőt akartam kérni.

Az anyja szeretett volna leomlani a lábához. Ő a hibás. Őt ragadta el most is a harag. Lám milyen szeliden viselkedik a gyerek. Aztán... Mindössze három pengőt akart. Abból hatvan a villamosra hús a kapupénz. költeni alig marad neki valamí.

De a hirtelen föllobbanás után nem engedhetett egyszerre.

— Nincs pénzem nem muszáj minden nap csavarogni.

A gyerek mélyen a szemébe nézett.

— Nem adsz?

— Nem — mondta az asszony és szíve majd meg szakadt.

A gyerek szönelkül elfordult tőle és visszafeküdt a diványra. Darab ideig olvasott, akkor fölállt és úgy tett, mintha gondolkodnék. Kevés ideig így maradt, utána megindult; fogta a kalapját és ment.

Az anyja megvárta, amíg betette az előszoba kulcsot, akkor halkán utánaszólt.

— Pisti.

A hang nem ért el a gyerekeig. Nem hallotta a hívó, kérlelő szót és behajította maga mögött az ajtót.

Az utcára érve odöngve indult el. Minden tagját megülte a nyomasztó érzés, hogy nincs pénze,

pedig megígérte Józsinak, minden körülmények között szerez. Most egyszerre elhagyatottnak és árvának érezte magát. Fájdalom nyilatott a szívébe, hogy élete cétalan és nincs helye meg szerepe ebben a lármás, zörös és rejtélyes rengetegben, amely körülveszi.

Valaki mellbevágta. Ijedten tántorodott hátra. Józsi állott előtte.

A szöke arcú fiú vihogott.

— Te! — ficáinkolt. — Tei vagyok dohánnyal.

A gyerek elbűvölten:

— Betörtél valahová?

— Agnes néni három ezer pengőt nyert az osztálysorsjátékon. Levágtam egy huszara.

A gyerekben egyszerre felszabadult a vér.

— Húsz forint kapsz! — jelentet te ki diadalmasan. — Húsz forint adok minden partiban.

Egymásba karoltak és megindultak. Nyoleig billárdoztak, megittak néhány üveg sört, akkor Józsi kitekintett a meleg nyári éjszakába.

— Te mondtad fulladlan, de nem merie folytatni.

A gyerek ezen a napon hajnalba került haza. Labujjhegyen osont be a lakásba. Fázott hideg rázta és mégis izolt minden porcikája, amikor magára húzta a takarót.

— Borzasztó... — suttogta és nem merie a szemét lehunyni.

Csak bámult bele gondolatok nélkül a sötétségbe.

Két és félelví feyházra itélték három csizma és egy kerékpár miatt

A debreceni törvényszék fogházában volt három hónapra lezárva Pócsik Lajos 21 éves napszámos, aki kiszabadulása után azonnal kerékpárt lopott Debrecenben és elment Nyiregyháza, hogy ott meglátogassa egyik volt fogházbéli ismerősét. Visszafelé tartva, elalita a kerékpárt, melyet szétszedett, majd bement egy üres tanyába és onnan három pár csizmát és ruhákat lopott el.

Utközben a cigányokat is meglapta, mert elvitt a cigányok sárából egy fejszét és annak segítségével tört be a tanyába. Pócsik Lajos most állították a debreceni törvényszéken dr. Trásy András tanácselnök elő. A vádlott beismerő vallomást tett, a bíróság elítélte jogerősen két és fél évi fegyházra.

Kivégeztek két tolvaj cigányt, kik az elsötétítés idején loptak

Pár héttel ez előtt ült törvényt a gyulai törvényszék rögtönítelő tanácsa Rostás János és Varga István vádlottak felett, akiket a kir. ügyész a légoitalmi elsötétítés alatt elkövetett lopás büntetésiével vádolt. A nyomozás és a föltérnyelés adatai igazolták a vádat és a bíróság a két vádlottat hátra itélte. Most került sor a két elítelt kivégzésére, amit Bogar János állami bakó hajtott végre.

A két kivégezett cigány egy háromtagú tolvajbandának volt a tagja, akik hosszú időn át rémei voltak az egész környéknek. A harmadik társuk: Karácsonyi Béla az Endrődön elkövetett nagy szabású betörés után került kézre, a bíróság öt tizenkétévi fegyházra itélte.

Gyógyíthatatlan betegsége miatt felakasztotta magát egy debreceni kőművesmester

Kokas Sándor 66 éves kőművesmester, Németh-utca 38. szám alatti lakos tegnap délután négy órakor lakásán felakasztotta magát. Az idős férfi, mikor egyedül maradt szobájában, zsinaggal a fogsára felakasztotta magát. Felcsúszva talált rá félóra múlva, de már ekkor halott volt.

Az életunt férfi búcsúlevelet hagyott hátra, melyben megírta, hogy gyógyíthatatlan és fájdalmas betegsége miatt menekül a halálba. Holttestét a törvényszéki honcsmi intézetbe szállították.

Beszélgetés egy 106 éves asszonnyal

A napokban hallottam, hogy Nyirtura községben él egy 106 éves asszony, özvegy Bunkóczy Gáborné. Felkerestem, hogy beszéljen valamit életéről.

Mondanivalóját azzal kezdi, hogy 10 év óta vak, de azért hálát ad az Istennek, hogy tud járni, imádkozni és általában szellemileg épnek érzi magát. Az utóbbiról könnyen meggyőződhet az, aki elbeszélget vele. A 48-as szabadságharc idejében már 10 éves volt s így arra, de különösen az azt követő időkre jól emlékszik. Elmondja, hogy 1849-ben, mikor az oroszok bevonultak a falujokba, a boszokok ijedükben a kényeret a bőségesben rejtették el. Erre okuk is volt, mert az orosz katonák rosszul voltak élelmezve. Emiatt

az ellenséges katonák eok élvezhetetlen élelmet (például éretlen gyümölcsöt) ettek, minék következtében járványos betegségekben sokan elpusztultak közülük.

Életének legszebb szakasza az a 40 év volt, amelyet férjével boldog házasságban eltöltött. Házasságukból 12 gyermek származott.

Özvegy Bunkóczy né sokat alszik. Általában naponta csak 8-9 órát van ébren. Étvágya igen jó. Nagyon szereti a hús, kávé, teát. Kedvence éledele a pirított kenyér. Ezt minden étkezéshez megköveteli. A most folyó háború eseményei is nagyon érdeklik.

Búcsúzóul elmondja, hogy bízik hazánk jövőjében és sokat imádkozik Magyarorszáért.

Dr. Veress László.

Raguza

(m) Ma ugyan Dubrovnik a neve, de a magyar fülnek kedvesebb, ha az olasz Raguzát nevet hallja. A dalmát partvidéknek, de talán a földnek is egyik legszebb fekvésű városcája ugyanis két évszázadon át hozzánk tartozott és még a rossz sorsban is kitartott mellettünk. Csak akkor fordult el végleg tőlünk, amidőn látta, hogy nem tudjuk megvédelmezni a határműnek petőpontján álló török ellen. A magyar embert még most is szívesen látják benne.

Raguza Velence befolyása alatt álló kis köztársaság volt. Nagy Lajosnak azonban sikerült Velencét megtörnie és ekkor szívesen szerződött vele. Elismerő a magyar király fennhatóságát. Adót fizetett neki, ha kellett hadban gyalúkkal segítette. Ennek ellenében a magyar király megvédte az ellenséges támadásoktól és elősegítette kereskedelmét. A raguzai kereskedők az ebben az időben nekünk engedelmeskedő Szerbia, Bosznia és Bulgária kereskedelmét kapták meg ezzel a szerződéssel. Raguza a Duna mellett fekvő országok tengeri kikötője lett. Amikor azonban a török szultán Budát is elfoglalta, a köztársaság is meghódolt neki.

Ma persze nagyobb, mint a múltban. Az óváros faragott kőkövekkel, rakott, 3-4 méter széles bástyákkal, tornyokkal volt és van ma is körülvéve. Ha a tiszta kék égből árad a napsugár, szinte elbűvölő látvány a bástyák előtt áterülő sötét kék tiszta víz nyugodt tenger, benne a zöld Lakroma sziget, melynek sűrű növényzetéből itt-ott villan ki a fehér mészkőpart. Egynéhány csónak, halászbárka csendesen ringatózik a vízzen. Idegekét megnyugtató, a lelket felvidémitő ez a kép! Nem esoda, ha Raguzának nagy az idegenforgalma. Ma a város ebből és nem a kereskedelemből él.

Az óváros is látványosság. A biztos védelmet nyújtó bástyák között persze csak szorosan építhettek. Fátlan, járdátlan, egyforma magásra épített házakkal szegélyezett főutcája, amelyet békés időben estként Európa jóriformán minden nyelvén beszélgető, gondtalanul sétáló tömeg tölt meg, csak azért széles, mert régen csatorna volt a helyén. Feltöltésével jutottak elhez az utcához. Mindkét oldalról csak építörök nyílnak bele, amelyek közül több lépcsőben emelkedik. Miként az olasz városcikban, Raguzában is elmaradhatatlan az a lobogódís, amelyet az egymással szembenálló házak ablakai között kifeszített kötélen száradó különböző színű és rendeltetésű ruhaneműk nyújtanak.

A szűk utcácskák apró terek egészítik ki a város képét. De a főutcán és a kis tereken, sőt olykor a sikátorokban is pazar márványhomokzatok, árkádok, udvarok, boltosatos oszlopcarnokok és finoman faragott doborművek pompáznak és hirdetik, milyen jóveldelemző volt egykor a raguzai

kereskedelm. A ferencendiek kőlostorának gyönyörű oszlopokból álló sötét keresztfolyosója és a napfényben fürdő, gyümölcsökkel megrakott narancsfás kertje, meg a dominikánusok ennél jóval világosabb és dandűbb udvara felejtethetetlen élmény mindenki számára.

A városnak a falakon kívül, épült új része szállodanegyed. Raguzát nemcsak régi épületei, hanem nagyszerű éghajlata miatt is sokan keresik fel. Igazi tele nincsen. Karácsony táján és januárban rózsák és más virágok nyílnak, az örökzöld fák alatt a tél derekán eiklémének és rozsdák virítanak. Újévkor kék rozsmaringban és sarga mimózában gyönyörködhetünk. Sötét ciprusz és olajfa, narancs és kaktusz, mindenféle díszes növény pihenteti és üditi a szemet.

Nem esoda, ha a 15.000 lakosú városi évenként 70.000 ember keresi fel. Ezt az idegenforgalmat azonban az ismételt bombázás valószínűleg hosszú időre tönkreteszi.

Pályázati hirdetés

A m. kir. honvéd Ludovika, és a m. kir. Bolyai János honvéd műszaki akadémián az 1944-45. tanévben megüresedő és recen sz. kir. város közönsége által fenntartott 3 alapítványi helyre pályázatot hirdetek. Az alapítványi helyre elsősorban debreceni illetőségű, szegény anyagi helyzetben levő, megfelelő előképzettséggel és jó előmenetellel, szegény anyagi helyzetben levő, megfelelő előképzettséggel és jó előmenetellel ifjak pályázhatnak.

A szabályszerűen felszerelt és a m. kir. Honvédelmi Miniszter Ur által kiadott pályázati hirdetésben közölt minták megfelelő pályázati kérvényeket a m. kir. Honvédelmi Miniszter urhoz címezve folyó év június hó 1-ig Debrecen sz. kir. város közigazgatási iktatójában (Városháza, földszint 5. ajtó szám alatt) kell benyújtani.

A közölt határidőn túl bearró pályázati kérelmek figyelembe nem vehetők.

A pályázatra a m. kir. Honvédelmi Miniszter ur által kiadott részletes pályázati hirdetésben felsorolt okmányokon felül még a debreceni illetőséget igazoló bizonyítványt is csatolni kell. Polgármester

Finoman öltöztet

Kiss
divatáru üzlete
Ferenc J. - út 18.
Alföldi palota.

H I R E K

Dolgozz, hogy dolgozhass!

MAJUS 6. SZOMBAT. Magyar: Bogat Protestans; Frida, Rom. kat.; János ap. ev. Napkelte: 4.36. Napnyugta: 19.18. Holdkelte: 17.14. Holdnyugta: 4.11.

GYÓCYSZERTÁRAK ÉJLELI SZOLGÁLTATÁSA
LATA május 6-án reggel 8 óratól május 13-án reggel 8 óráig: „Napi” Piac-u. 1. Telefon: 27.73. „Arany Egyszervu”, Kossuth-u. 8. Telefon: 24.96. „Házi Könyvtár”, Miklósi-u. 5. Telefon: 23.43. „Sztánkay”, Szent Anna-u. 64. Telefon: 23.38.

Orgonavirág

Te édes, te kedves, orgonavirágom, Nincs nála: kedvesebb ezen a világon, Nincs hozzá hasonló sem földön, sem égen, Te vagy a tavasz és minden reményem.

Egen a csillagok egymáshoz sorsájták: Ok is az orgona illatát óhajlják. Orgona illata, szállj fel hat az égig, Földi mennyországba oh hadd jusson nekik!
USZKAYNE KALMAN KISS MARCIT

— Vasánapi istentisztelet a ref. templomban. Nagytomban délelőtt 10 órakor Kerekes János, délután 5 órakor Tarriska Zoltán, Kistemplomban délelőtt 9 órakor Tamás Ferenc, 11 órakor dr. Farkas Pál, délután 5 órakor Sulyok Kálmán, Kossuth-utcai templomban délelőtt 9 órakor Konecz Zoltán, délután 5 órakor Pokol Béla, Karolyi Gáspár-terti templomban délelőtt 9 órakor Berényi József, délután 4 órakor Rácz Zoltán, Ispolyai-terti templomban délelőtt 10 órakor dr. Sározy Lajos, délután 5 órakor Birinyi János, Arpad-terti templomban délelőtt 10 órakor dr. Erdős Mihály, délután 3 órakor Fentős Tibor, Homokkerti templomban délelőtt 10 órakor Kovács József, délután 5 órakor Pál Antal, Nyilastelepi templomban délelőtt 10 órakor Sipos Károly, délután 5 órakor Márton Károly, Csapókeri templomban délután 10 órakor Bányay Zoltán, délután 3 órakor Bányay Zoltán, Egyetemi templomban délelőtt 11 órakor dr. Soós Béla, Augustus-szanaszteriumban egyengetű 10 órakor Pusky Imre, Egyetemi klinikán egész héten Szeles László és Konecz Zoltán, Gyógyeszi forrásban délelőtt 10 órakor Magyar Bertalan, Teglaszkeri alami iskolában délelőtt 10 órakor Duricza Ferenc, Teglavetói gyülekezet házában délelőtt 9 órakor Erdős Károly, Wollafkatelepi Olvasókörben délután 3 órakor Pál Antal, Tanügyi istentisztelet: Fehérvári délelőtt 9, Letai-áton délelőtt 11 órakor, Udvari úti György, Mocsos délelőtt 10, Kismocsos délután 2 órakor Nagy Sándor, Pallagony délelőtt 9 órakor Pál Antal, Ebesen délelőtt 10 órakor Molnár Gyula, I. Hármashegyen délelőtt 10 órakor dr. Lukácsy délután 3 órakor László L. Elek, Olajföldben délután 3 órakor Soós Tibor, Városi szegényházban reggel 8 órakor Kerekes János, Ondód 1., Kádár-árokban délelőtt 10 órakor Konecz Mihály, ümpegy, medkai vitéz Szabó Endre, Kórház Kántor József, Árendárik Rápolyt Arpad, Gyermek-istentisztelet: Egyetemi templomban délelőtt 9 órakor Szeles László.

— **Unitárius templomban** május 7-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartandó istentisztelet Ferenc József lelkes szolgálat.

— **Az egyetemi templomban** folyó hó 7-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az egyetem által rendezett lechirizetési program tárgya: „Idő többé nem létezik.” Igét hirdeti: dr. Soós Béla egyetemi ny. r. tanár.

— **Az evangélikus templomban** vasárnap délelőtt 10 órakor és este 5 órakor istentisztelet Predikál: dr. Pass László.

— **A Szent István Ferences plébánia híre:** Vasárnap délelőtt 9 órakor Halappon és 11 órakor Nagyszerén lesz szentmise és szentbeszéd.

— **Dr. vitéz Bessenyei Lajos főispán** hazaérkezett Budapestről, ahol a főispáni értekezleten vett részt és elfoglalta hivatalát. Mivel Debrecen város új főispánja az installáció után mindjárt elutazott a fővárosba, ez volt beiktatása után az első nap, melyen hivatali tevékenységét megkezdte. Dr. vitéz Bessenyei Lajos főispán fogadó-óráit kedden délelőtt 10-12 óráig tartja.

— **A kistemplomi református nőszövetség** kézimunkasorszátkán 1944 március 9-én kihuzott számok tulajdonosai közül a nyerepménytárgyakért nem jelentkeztek még a következő számú sorsjeggyel bírók: 246, 464, 743, 886, 2514, 2523, 2646, 2702, 4156, 4171, 6497, 6277. Kérjük a szerencsés nyerőket annnyival is inkább sürgősen jelentkezni, mert a törvényes határidő május 9-én lejár, s a nyerepmények a kibocsátó tulajdonában maradnak vissza.

— **Sváje nem fogadhat vendégeket.** Szófiából jelentik: Svájc szófia diplomáciai képviselete közölte a nyilvánossággal hogy nem adnak ki beutazási engedélyt olyan személyeknek, akik Svájcban üdülést keresnek vagy pedig ott akarják bevárni a háború végét.

Tizennygyermekes anya ajánlott fel elsőnek babakocsit a tizgyermekes Koroknai Imrénének

„Ballada egy tizgyermekes anyáról” címen írást közöltünk, melyben Koroknai Imréné, Zádor utcai lakosnak és családjának a sorsával foglalkoztunk. A kis elikknek komoly visszhangja támadt, ami azt mutatja, hogy társadalmunkban elevenen él az anyaság szent kultusza.

A hozzánk érkezett érdeklődések sorából is kiemelkedik Szabó Gyuláné, Vágóhid utca 1 szám alatti lakosnak, egy 14 gyermekes családjának levele, már csak azért is, mert ez a 14 gyermekes anya ajánlott fel elsőnek babakocsit a másik tizgyermekes anyára két kis ikergyermek részére. Levele olyan szép, s megható, hogy néhány mondatát alább közöljük:

„Olvastam nagyon szép kedves írását a DEBRECZEN-nek, a tizgyermekes családjáról és jól esett, hogy van egy újság, amely ebben a nagy világégésben sem feledkezik meg a sokgyermekes magyar anyáról, aki talán sohasem érdemelte úgy meg a szeretetet és megbecsülést, mint most. Hiszen ő adja az utánpótlást, a jövő nemzedéket, ő egyedül, sok-

szor 10 anya helyett is, merthízen nagyon sok csak egy gyermeket akar, azt mondja nem kell több, rossz helyzet van. A sokgyermekes anya nem fogja könnyebb oldaláról az életet, hisz Istentben, a magyar hazában, mely kenyeret ad családjának, az emberekben, akiktől talán eljön az idő, hogy több megbecsülést fog kapni, hogy amikor családjának megpróbál élelmet beszerezni, — előre fogják engedni a sorban, Jó Főszerekszó Uram! Nekem is 14 gyermekem volt és ma is 11 élő gyermekem van. Mégis szeretnék egy asszonytársamnak egy nagyon kicsi örömet szerezni. Van egy ikergyermekocskáim, szép, csak egyik kereké kicsé hibás, ha lehet, még ma azt is megcsináltatjuk. Jöjjön el érte Koroknainé és neki adom jó szívvel két kis nyolchónapos leánya örömére.

Szabó Gyuláné és férje, Vágóhid utca 1 szám, 3-ik ajtó.”

— **Álku'csos betörő behatolt** Füzési József cipész Akácafa-utca 1. szám alatti nyári konyhájába és onnan az éjszakai órákban 720 pengő értékű ruhaneműt és fehérneműt elloptott.

— **Kiss István 21 éves kocsis** Kálmánchelyi József nyulasi lakostól, akinél alkalmazásban volt, elsikkasztott 250 pengőt és egy bőrkabátot. Kiss István Kórház-utcai lakostól is elsikkasztott 210 pengőt. A kocsis megszökött, de hamarosan kézrekerítette a rendőrség és átadta az ügyésznek.

— **Felhívás a lakbérváltozások bejelentésére.** Felhívja a városi adóhivatal a házbirokosok figyelmét arra, hogy 1943 november hó óta a házukban változott házbérléket jogkövetkezmények terhe mellett a városi adóhivatal I. em. 38. számú szobában 1944 május 20-ig jelentésük be. A bejelentéshez szükséges nyomtatványok darabonként hatfilleres térítés ellenében ugyanott kaphatók. Városi adóhivatal.

— **Megvénnyole órák belül** minden működésben levő színészek újra kell igazolnia a származását. A budapesti színházak hirdető tábláin már meg is jelent az igazgatók aláírásával az erre vonatkozó rendelet.

— **A délerdélyi elszakított magyarság egyetlen napilapja,** a Temesvároú Debreczeni István lelkipásztor, a Romániai Magyar Népközösség vezetője szerkesztésében megjelenő „Déli Hírlap” újabb bejelentéssel fordul olvasóhoz, melyben megértést és áldozatot kér. A körülmények ugyanis újabb megszorításokat tesznek szükségessé s most azután, hogy a nemrég még napi 16 oldalon megjelenő napilap oldalszámát négy oldalra kellett lecsökkenteni, a vasárnapon kívül még egy napon megjelenési szünetet kénytelen tartani a papírhány miatt.

* **Szülők figyelmébe!** Simai gyorsíró és gépiró iskolába állandebreceni tank. kir. főig. eng. sz. dó beiratkozás. Piac utca 73 szám 5548—1943—44.

— **Öt perc alatt három kerékpárlopás,** Debrecenben az utóbbi napokban ismét nagyon elszaporodtak a kerékpárlopások. A rendőrség központi ügyeletén öt perc alatt három feljelentés érkezett be ilyen panasszal. Vámosi Kata magántisztviselőnő, Kút-utca 7. szám alatti lakos 700 pengő értékű és Piszárik Miklós Paesirta-utca 42. szám alatti lakos 300 pengő értékű kerékpárját a közlemezési iroda elől lopták, míg Vida József fakitermelő, Báthori-utca 13. szám alatti lakos 300 pengő értékű kerékpárját a Kuruc-utcan az egyik ház elől vitte el ismeretlen tettes. A rendőrség megindította a nyomozást a kerékpárlopások kézrekerítésére.

— **Vitéz Bély Alajos vezér** ezredes rendelete a diákleveték templomlátogatásáról és vallás-erkölcsi oktatásáról. Vitéz Bély Alajos vezérézredes, az Ifjúság Honvédelmi Nevelésének Országos vezetője, a hercegprímás kérésére elrendelte, hogy mivel az idej iskolai év korában befejeződött, az iskolai leveték az iskolán kívülre is hasonlóan a kiképzési év végéig, testületileg vegyenek részt a vasár- és ünnepnapon istentiszteleteken és a foglalkozásokkal kapcsolatban tartott vallás-erkölcsi oktatásokon.

— **Hasbaszúrta áldott állapotban** levő feleségét — 10 évi fegyházra ítélték. Miskolcraú jelenté tudósított: Merényi Maszner Imre 28 éves szirmabesenyői közművesgőze, a múlt nyáron áldott állapotban levő feleségét hasbaszúrta. Merényi-Maszner ezert a rögtönit lö bíróság vonta felelősségre, de megnyugtató bizonyítékok híján áttették a rendes bíróság elé, amely 10 évi fegyházra ítélte Merényi-Maszner. A kassai tábla ezt a büntetést 3 évre szállította le. A kúria most a törvényszék 10 évi fegyházbüntetését emelte jogerőre. A jogerős ítéletet kedden hirdették ki az elítélt előtt.

— **Tűzifával szélhámoskodott** Debrecenben Bence István volt vasbit alkalmazott. A károsultak jelentése alapján megindult ellene az eljárás és bíróság elé állították. A tárgyaláson azzal védekezett, hogy neki nagyobb mennyiségű fát ígérték, de nem kapta meg a fát és nem tudott szállítani. Nehéz anyagi viszonyok közé került és ezért nyúl a más pénzéhez. A bíróság a bizonyítékok alapján elítélte a vádlottat egyévi börtönrre.

— **Elsikkasztotta a rokona kerékpárját** Szabó István budapesti lakos, aki rokoni látogatásba ment Hajdúbőszörménybe. A bíróság tekinettel arra, hogy már volt büntetve, hathónapi börtönrre ítélte sikkasztás miatt.

— **Baromtilopás.** Szepesi Mór magánzó, Varga-utca 7. sz. alatti lakos zárt baromfióljából az éjszakai órákban ismeretlen tettes négy pár tyúkot 110 pengő értékben elloptott.

— **Nápolyban** foként szovjet filmeket játszó szovjet filmszínházat nyitottak. (MTI)

— **Ellopták az aktatáskáját** 2000 pengő értékű képestappal és 1000 darab cigarettával Alberg István Erzsébet-utcai lakosnak a Cegléd-utcan az egyik üzlet pultjáról. A károsult feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást.

— **A Németországban dolgozó** keleti munkások nemzeti jelvényeket kapnak. Az orosz munkások piros napraforgókoszorút, közepén kékszínű András-keresztet. Az ukrán munkások két-sárga alapú háromágú szigony, a fehér ruténeké piros-fehér színű jelvény.

— **Köszáli sas ütött le egy toronyai gazda.** Toronya községben — mint Beregszászból írják — a minap hatalmas köszáli sas csapott le egy gazda udvarára. A sas tyúkot akart elragadni az udvarról, ám a megriadt apróságok közelében állt a gazda nyolcesztendő kisfia és a bátor gyermek, látván a veszedelem helyzetet, karóval rontott a ragadozóra. A sas ekkor a fiúskára támadt. A gyermek kiáltozását ekkor már meghallotta az apja, a legválságosabb pillanatban az udvaron termelt és dorongot ragadva egyetlen csapással levette a vakmerő sas. A sas teteme bekerült az ökörmezői erdőhivatalba, ahol most ugyancsak sokan nézegetik a ritka zsákmányt. Jól megtermett sas vesztett rajta éhségkergette vállalkozásán, teste kilenc kilót nyomott, kitárt szárnyai pedig meghaladták a három métert.

— **Megkerült királyi korona.** Olle Kjelström svéd történettudós nagy feltűnést keltő felfedezést tett. Egy régi koronáról, amely a 13. század elejéről származik és amelyet a stockholmi nemzeti múzeumban őriznek, megállapította, hogy német császári korona. A korona az úgynevezett goslari ereklyeszakrénnyal látható és ennek feléle szereltek fel dísz gyanánt. alószínűleg II. Frigyes német császáré volt, aki többször parózkodott Goslarban. A korona a harminecéves háború idejében egy hadiszákmánnyal együtt került Svédországra.

— **A Nyilastelepi ref. Nőszövetség gyűlése a bombakárosultak javára** (folytatás): Thury Sándor 5.—, Paczók Lajos 5.—, Vigh Dezső 5.—, D. Nagy Lajosné 20.—, Szilágyi Antal 5.—, Hruth Sándor 1.—, özv. Szilvási Jánosné —50, Györfly Imréné —50, özv. Babos Jánosné —50, özv. Tóthfalussy Sándorné —50, Csugány Miklósné 1.—, Kovács Imréné —50, Székelyhídi Andrásné 1.—, Székelyhídi András 1.—, Cser István 5.—, Kass Károlyné 1.—, N. N. 1.—, Gálffy József 10.—, Darai Lajos 10.—, Medveczki Mártonné 1.—, N. N. 1.—, N. N. 1.—, N. N. —50, Szabadfalvi Andrásné —60, Suba Bálint 1.—, özv. Dory Sándorné 1.40, Garbóczy Bertalané 5.—, Buda Andrásné 5.—, Mónus János 3.—, Soós István 1.—, Szabó Istvánné 4.—, Kiss Sándor 10.—, Bagdy Béláné 2.—, Juhász Lajos 2.—, Brajnás Demeter 3.—, Nagy Mártonné 3.—, Zavecki Gábor 1.—, Józsa Antal 2.—, Bartus Lajosné 5.—, Farkas Lászlóné 5.—, Bakos Józsefné 4.—, Czinege Jánosné 5.—, Bojdor Lajos 2.—, özv. Juhász Lajos 1.—, Szabó Jánosné 1.—, Balogh Jánosné 2.—, Magyar Józsefné 1.—, Szűcs Sándorné 5.—, Biró Károly 2.—, Nánásv. István 2.—, Bugda Gergely 2.—, Harangozó Sándor 1.—, Takács József 1.—, Balogh István 2.—, Debreczeni István 1.—, özv. Sólyom Istvánné 1.—, Juhász Józsefné 1.—, Balogh-Ferencné 2.—, Rácz Jánosné 1.—, Kozma Mihályné 5.—, Medve Bálint 2.—, özv. Gombos Miklósné 1.—, özv. Szabó Istvánné 2.—, Erdélyi János 10.—, Csurgó János 20.—, Sztó Sándorné 10.—, Böszörményi Lajosné 2.—, Balogh Sándor 1.—, özv. Tar Jánosné 2.—, Benes Károlyné 3.—, Aradi Gyula 1.—, Palotai Jánosné 2.—, Zaveczky Jánosné 2.—, Zaveczky József 2.—, Ignáth Imréné 2.— pengő. (Folyt. köv.)

— **A villanyzerelő szakosztály elnöksége** értesíti tagjait, hogy a február- és március havi szeg, vas, vasúzal utalványokat 8 napon belül Kovács Lajos szakosztályi elnöknel okvetlen vegyék át. Elnökség.

— **A húshiány miatt** Svájcban bevezetik a harmadik hústalan napot. A húsadagot egy hónapra hatszáz grammra szállították le.

— **A francia hadbírószág halálraírt tiz szakadárt** Az Algírban agyonlőtt Cristofini alezredes kivégzéséért megtorlálásképpen a francia hadbírószág tiz vezető francia szakadárt halálraírt. Az elítélteket a Felső-Savoyában tartott tisztogató akció során fogták el.

Gyászroval

Dalmi Gyula karp. őrv. 22 éves korában elhunyt. Temetése hétfőn délután 4 órakor lesz a Köztemető 2 B) ravatalozó terméből. Lakás: Erzsébet utca 53. Dankó temetkezés.

Kokas Sándor kőműves Iparos 66 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a Köztemető 2 B) ravatalozó terméből. Lakás: Németh utca 38. Dankó temetkezés.

Özv. Fogarassy Józsefné Mikolci Erzsébet 77 éves korában elhunyt. Temetése szombaton délután 4 órakor lesz a Köztemető 2 B) ravatalozó terméből. Lakás: Ispolyai-ter 12. Dankó temetkezés.

Váradai Kálmán honvéd 21 éves korában elhunyt. Temetése Szeghalomra való hazaszállítás után vasárnap délután lesz az ottani temetőben. Dankó temetkezés.

Szima Istvánné Tarján Mária 43 éves korában elhunyt. Temetése Nagylétára való hazaszállítás után szombaton délután lesz. Dankó temetkezés.

Kozár János 27 éves korában elhunyt. Temetése szombaton délelőtt 10 órakor lesz a Köztemető 4 ravatalozó terméből. Dankó temetkezés.

— **Revolveres merényletet** követtek el Menkov bolgár képviselő ellen egy északbulgáriai városban. A képviselő súlyosan megsérült. Valószínűnek tartják, hogy a merényletet kommunisták követték el.

— **A Wilhelmstrassén** most tartották meg a világháború alatt a külföldi újságírók négyezredik sajtókonferenciáját.

— **A Levante Egyesület** ifjúvezetői körének parancsnoka közli a kör tagjaival, hogy az összejöveteleket az iskolák bezárásától függetlenül minden szombaton megtartja az Arany János-utvai leventetáborban.

* **Zsidó csillag kapható** Balogh Ferenc divatterkeskedésben, megyeházával szemben.

— **Amerika** eddigi vesztesége több mint százötvenezer ember. Mint a brit hírszolgálat jelenti, Stimson amerikai hadügyminiszter a csütörtöki sajtóértekezleten hivatalosan közölte, hogy az Egyesült Államok vesztesége az összes harcatereken április végéig 158.302 ember volt.

— **A szobafestő, mázoló és fényező szakosztály gyűlése,** a házákat ért terrortámadások bombakárosultjai felséglyezésére: Boldog József előbb 100, újabb 60 összesen 160, P. Ruff Mihály 100, Zellerger Ede 60, Szikrái László 60 Tóth István 60, Szakosztály pénz tárából 50, Varga József 50, Balogh Gábor 50, Szekeres István 50, Vég Dezső 50, Boross Miklós 40, Gombácsi József 40, özv. Zellerger Edéné 30, Tóth József 30, Nagy László 30, Csmill Mihály 30, Pap Lajos 30, Monoki Mihály 30, Deák Ferenc 25, vitéz Debreczeni Lajos 20, Szadlár Vilmos 20, Pap István 20, Kiss Ferenc 20, Gulyás Mihály 20, Hoffmann Márton 20, H. Szatmári András 10, özv. Papp Imréné 10, Hegyessy Gergely 10, Haffner Nándor 10, Pozs tócki Ferenc 10, Sári Gábor 10, I. Szatmári András 10, Polgári Barnabás 10, Bagdi Béla 10, Kolozsvári István 10, Pecz József 10, vitéz Kovács János 10, Pásztor György 10, özv. Szombathy Józsefné 10, Dári János 10, Csomka József 10, Strébel Jenő 10, P. Srossi József 10, P. Plovszki László 10, Gajdos István aranyozó 10, Vedres Lajos 10, Szabó János 10, Becskereki Sándor 10, Kiss János 10, Trássi Sándor 15, Varga János 5, Deák András 5, Körmendi Kálmán 4, Mayer János 4, Összesen: 1383.— P. A gyűjtés szervezését Boldog József sz. o. elnök a gyűjtést Varga József műhelyellenőr esztőzölte.

ÉRTESETÉS!
Katonai szolgálatból leszerelt és fizemetéből megnyitva ab. megrendeltem rendelkeztetésre állók.
Kíváló tisztelttel
JUDITH SZABÓ KÁROLY
angol és szabó
Szent Anna utca 28. sz.

Debrecen az elsők között van a gombamérgezések elleni küzdelemben

A tavasz beköszöntésével hordják a piacra már a gombákat és vásárolják is szaporán, hiszen a gomba a legjobb húspótló táplálék. A magyar föld igen gazdag étkezési gombákban és az erdőn, mezőn található 600 fajta gombából 100 fajta tápláló és nyugodtan fogyasztható. Az ételmezésre felhasználható gombákból azonban alig 15-20 fajtát használnak.

Az ehető gombák nagyrésze ott pusztul el erdőben, mert a gombaszedők igen óvatossá és csak a nagyon ismert fajtákat szedik, féltve a gombamérgezéstől.

A nagy óvatosság mellett is megtörténik a baj és különösen vidéken gyakori a gombamérgezés. Debrecen a gombamérgezések elleni küzdelemben az elsők között van az országban és már emberemlékezet óta csak azt a gombát szabad árúítani nyílt piacon, melyet a városi orvos megvizsgált és étkezésre veszélytelennek nyilvánított. Az üzletekben és nyílt piacon árúított gombák tehát nyugodtan fogyaszthatók. Óvatosságnak kell lenni azonban azokkal szemben, akik házilag a gombával. Előfordul, hogy megfellelő szakértelem hiányában mérges gombát is szednek az ehetőhöz és ezzel pusztuláshoz sodorhatnak családokat.

A mérges gombák között sok van olyan, hogy megéveszti a gyakorlatlan gombaszedőt, színe, szaga jó és mégis halálos mérget tartalmaz. A legveszélyesebb gomba a gyilkos galóca, mely szemre tetszetős, nincs rajta semmi gyanús külső jel és mégis halált okozza annak, aki eszik belőle. Ez a gomba még a közismert

gombapróbákat is kiállja.

A gyilkos galócából elég egy darabka, hogy halált okozzon. Összetett mérgező anyaga a főzésnél nem távozik el, hanem benne marad a gombában és ez az oka annak, hogy azok, akik mérges gomba leveséből ettek nem haltak meg, de azok, akik már haraptak a gombából is, meghaltak.

Nagyon veszélyes a gombamérgezéseknél, hogy a mérgező nem azonnal hat a szervezetre, hanem órák múlva, amikor már felszívódott a mérgező és alig van mód a beteg megmentésére.

Mérgezőt kaphatnak az ehető gombáktól a gyenge gyomorúak is, ha sokat esznek a nem friss gombából készült ételből, de az már nem mérgező eredménye, hanem fehérgombamérgezés. A gomba ugyanis nagy fehérjetartalma miatt könnyen romlandó és ha ilyen állapotban eszik meg, következik a fehérgombamérgezés, mely teljesen azonos a húsmérgezővel.

Dr. Gaertner István tisztifőorvos, akinek a gombamérgezéssel kapcsolatban fordultunk kijelentette, hogy Debrecenben az elővigyázati intézkedések következtében évek óta visszamenőleg sem mutatható ki gombamérgezés. Azokon a helyeken, ahol gyakrabban előfordultak gombamérgezések, gombaszederől tanfolyamokat rendeztek.

Szó van arról, hogy a gombamérgező központokat létesítsék majd és hasznosítsák azokat a komba-fajtákat is, melyek bár ehetőek, de a helyi szokások miatt nincsenek szedve vagy nem ismerik, mint ehető gombákat.

szörnyű kioldás és szenvedés következtében a kis csónakban. Az emberek halálsejtem kímélte. Irtozatos küzdelem és nélkülözések között vergődtek a jeges tenger nyugtalan, gyilkos jégtáblái között. Már-már azt hitték, hogy ottvesznek nyomorultan valamennyien a jégtáblák között. De egyszerre csak föld tört fel a közepükben és az áramlat gyorsan repítette feljükket. Elérték a partot és nagy meglepetésre megállapították, hogy a Novja-Zemlja sziget partjához érkeztek...

A sziget akkoriban teljesen lakatlan volt. Tehát az, hogy szárazra jutottak, életbiztonságuk szempontjából nem jelentett semmit. Szerencsére egy véletlenül arra vetődött orosz halászcsoport két kis hajójával találkozott. Az oroszok felvették őket és ezzel megmenekültek a biztos haláltól.

Nem sok hiányzott — írta lapokunk történetéről Kepes dr. — hogy meg nem örülünk az örömtől, amikor 1874. augusztus 24-én este 6 órakor egy csónakot pillantottunk meg két emberrel...

A két archangelski báj egyik csónakja volt, amelyről észrevették őket és pár perc múlva a végképpen kimerült és eleséges expedíció tagjai az orosz halászcsoport csónakjában voltak, néhány nap múlva pedig a norvégiai Vardöben.

Az egyetlen osztrák-magyar sarki expedíció tagjai ezután egészen hazatértek kiindulási pontjukra.

A magyar-osztrák tudományos expedíció sikertelensége ellenére is méltó helyet kapott a tudományos felfedezések történetében és Kepes Gyula nevét is szőmon tartják mindenütt, ahol a tudomány áldozatait értékelik és megbeesülik. Minket, magyarokat, különös büszkeséggel tölt el az a tudat, hogy az egyetlen magyar-osztrák északi sarki expedíció több vezetőjének egyike honfitársunk volt.

Péchy-Herváth Rezső.

A leventék parancsnokának napiparancsa

Vitéz Solymossy Ulászló vezérőrnagy, a leventék országos parancsnoka, az alábbi parancsot adta ki:

— Európa népeinek az egész világot fenyegető bolsevizmus ellen vívott elkeseredett harcainak közben világrengető nagy események sodrába került nemzetünk és a sorsdöntő pillanatok egész sorát éljük. A világégés immár gigantikus méreteket öltött és az ellenség sorozatos terrortámadásait a védtelen polgári lakosságtól is súlyos vereségeket követelnek, ártatlan asszonyokat és gyermekeket ölnek meg s tesznek hajléktalanná. A magyar levente ifjúság önfeláldozó bátorsággal, férfiu helytállással, önként vállalt munkával segít a bajbajutottakon. Büszke örömmel tekintünk rájuk, ti vagytok a magyar katonaszemély letéteményesei. — Nyugodt lehet a magyar nemzet, mert el bennetek a magyar katonai erőnye, amely a legfőbb biztosítéka megmaradásunknak és felvirradásunknak.

Árdrágítási ügyek a debreceni törvényszéken

Pénteken délelőtt a debreceni törvényszék elé került árdrágítás miatt Kovács Danielné Tóth Margit, akit azzal vádoltak, hogy egy pár csirkét 13 pengőért akart adni. Az asszony azzal védekezett, hogy fajeszkék voltak és azért volt magasabb az ára. A bíróság 150 pengőre ítélte az asszonyt. Az ítélet jogerős. Érdekes, hogy az árdrágítás miatt elítélt asszony is feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki három pár csirkéjét ellopta, míg a piaci biztossal az árdrágításról vitáztak.

Szakál Sándor alkalmi takarmánykereskedő öt mázsa lucernát vett 1943-ban és kilőjt 35 fillérjével adta. Dr. Pogány Béa híró két hónapi fogházra ítélte Szakált. Az ítélet jogerős.

Hatszáz pengő pénzbüntetésre ítélték Fleischar Rózi Csapó-utcai lakost, aki a szibogóban a 10.00-as flanelt 50 pengőjével árúította. A flanel típus anyag volt és az olcsó ár is bele volt nyom-

taftva. As ítélet jogerős.

A vásárbán Domján János esz-madiamester egy pár luxuscizmát a 300-400 pengős ár helyett 500 pengőért akart eladni. Elítték 600 pengőre.

Ujabb szociális rendelet

Az MTI jelenti: A hivatalos lap szombati száma közli az iparügyi miniszternek az iparban, kereskedelemben, valamint a bányászásban és kohászatban alkalmazottakra vonatkozó egyes rendelkezések átmeneti módosításáról és kiegészítéséről szóló rendeletét.

A rendelet a túlmunkadíjak és fizetések szabadságok jogosultság szempontjából eddig irányadó (a rendeletek szerint járó bérpótlék

számított) évi haterzpengős illetmény értékhatárt 7800 pengőre emeli fel és az eddigi helyzettel szemben úgy rendelkezik, hogy az alkalmazottak fizetése szabadságát közérdekből és legfeljebb csak két egymást követő évben szabad mellőzni. Az említeteken felül a rendelet szabályozza a honvédelmi munkára igénybavett alkalmazottak fizetése szabadságának kérdését is.

Budapest 417 zsidó tisztviselőt és alkalmazottat bocsátott el

A főváros közigazgatási bizottsága elé terjeszték a zsidókra vonatkozó kormányrendeleteket, így a zsidó alkalmazottak ügyét is. A főváros a rendelkezés értelmében 417 zsidó tisztviselőt és alkalmazottat bocsát el. A véglegesített tisztviselők sorá-

ból 117-et, a többi havi és napi-díjas. A közoktatási alkalmazottak közül 60-at bocsátanak el.

A BSKRT-nál 23 tisztviselőt küldtek el, a műszaki és forgalmi személyzetből 95-öt. A főváros üzeménél 74 tisztviselőt küldtek el. A zsidóknak minősülő munkások ügyében még nem intézkedtek.

KÖZGAZDASÁG

Moratórium a zsidók váltóira

A hivatalos lap tegnapi száma közli a miniszterium rendeletét a hitelintézetek és szövetkezők központok birtokában lévő egyes váltók lejáratának meghosszabításáról. Eszerint ha a váltóbirtokos a Magyar Nemzeti Bank, a Pénzügyi Pózpont vagy a Pénzügyi Központ tagjai sorába tartozó valamelyik pénzügyi, valamely szövetkezeti központ vagy tagjai sorába tartozó hitelvetkező

legfeljebb 1944 július 31-ig a váltóköttelezettek hozzájárulása nélkül is meghosszabíthatja az olyan váltó lejáratát, amelyen a zsidók vagyonának bejelentéséről és a zárlatvételéről szóló 1600-1944 M. E. számú rendelet hatálya alá eső zsidó vállalat váltói kötelezettséget. A lejáratnak ilyen meghosszabítását a váltóhoz csatolt feladatra a rendeletre való utalással egyszerű aláírással kell rögzíteni.

A Baross Szövetség takarmánykereskedői szakosztálya időszerű kérdésekről tárgyalt

A Baross Szövetség takarmánykereskedői szakosztálya tegnapi este tagértekezletet tartott a szövetség székházában, melyen a megjeleniek időszerű kérdésekről tárgyaltak.

Hennel Oszkár a szakosztály elnöke nyitotta meg a tagértekezletet és melegen üdvözölte a megjelenteket. Ismertette a tagok előtt a jelenleg meginduló fennálló nehézségeket és részletesen kitért beszámolójában arra a tényre, hogy a szakosztály panaszait eddig nem találták megértésre s most igazán elérkezett az idő, hogy ezt a szakosztályt is megértesen részeseit az illetékesek. Ebben a szakmában eddig leginkább a zsidók voltak túlsúlyban, de igen sok keresztény játszott az Aladár szerepét is. A mostani kormányzattól várjuk a jelenleg meginduló nehéz helyzet gyökeres megváltoztatását.

Bejelentette ezután, hogy a szakosztály jelenlegi sérelmeit, panaszait headvány formájában a Baross Szövetség elnökségéhez eljuttatja s kéri tagja az elnökséget, hogy hasson oda, hogy ebben a szakmában is javulás álljon elő. Különösen kéri azt, hogy a lezárt zsidóüzletek árukészleteiből megfelelő mennyiségben juttassanak a Baross Szövetség takarmánykereskedőinek.

Ujvárossy Dezső ügyvezető elnök szólt fel ezután s hangsúlyozta, hogy a szakosztály kívánását az elnökség eljuttatja a megfelelő helyre és a panaszok minden bizonytalanságot megértésre és meghallgatásra találhatnak.

Több felszólalás hangzott még el az értekezleten s az elnöknek a tagértekezlet megadta a felhatalmazást, hogy a szakosztály ügyében eljárjon majd H-nnel Oszkár zárószóvalval őt véget a tagértekezlet.

Zsidó iparosok adatszolgáltatási kötelezettsége

A Budapesti Közlöny 1. évi április hó 29-én megjelent 96 számában kiadott 20.500-1944 Ip. M. sz. r. előírja, hogy az 1600-1944 M. E. sz. r. hatálya alá eső

minden zsidó iparos, közkereseti, betéti s korlátozott felelősségű társaság, az Iparügyi Miniszter ügyköré alá tartozó ipari üzemekben (vállalatban, műhelyben) ha 1944 évi április 29 napján legfeljebb ötven alkalmazottat foglalkoztatott, köteles a rendelt hatálybalépésének napjától számított nyolc nap alatt a budapesti M. kir. Állami Munkaközvetítő Hivatalhoz, Budapest, VIII. József út 13. lémezéről, vállalatáról, műhelyéről, üzemből, a tulajdonos társakról és alkalmazottairól, a rendelet I. és II. sz. mellékletében meghatározott mintának megfelelő bejelentést tenni. A bejelentést abban az esetben is meg kell tenni, ha alkalmazott nincsen. Alkalmazottnak kell tekinteni a tisztviselőt, művezetőt, segédet, tanoncot, munkást, napszakmestert és minden más munkavállalót.

A bejelentés elmulasztása súlyos büntetést von maga után. A rendeletben említett I. és II. sz. bejelentőlap kapható a debreceni Kereskedelmi és Iparkamara irodájában is, darabonként 30 fillér előzetes befizetés mellett.

A debreceni cégbírósnál bejelentették, hogy a Cipőkerekedelmi Rt. igazgatósági tagjainak sorából törlik Mandel Istvánt és Lukács Andort. A HÉV igazgatóságából Gergely Vilmos, Erdélyi Vince és Gál Samu került törlésre. A Debrecen-Nyírbátori Helyi Erdekő Rt. igazgatóságából ugyanazeket törlik. A Debrecen-Füzesabonyi HÉV részéről jelentették, hogy Gergely Vilmos és Erdélyi Vince felszámolókat és Preusz Béla felügyelőbizottsági tagot törlik. A Debrecen-Hajdúnásási HÉV Rt. Gergely Vilmos felszámoló és Preusz Béla felügyelőbizottsági tagot törlik. A Debreceni Textilművek Rt.-nél Friedman Arthur igazgatósági tagot törlik, helyére kerül Solényi Antal. Az Alföldi Takarékpénztár Rt. igazgatósági tagjainak sorából törlik Gál Samut, Fischer Jenőt.

Fischer Imrét elmozdították a Debreceni Közkutatárak Rt. előjáról jelenti a Pesti Tőzsde. Utójáról esideig még nem döntöttek.

Aki segített felfedezni a Ferencz József földet...

Mialatt a különböző nemzetek egyre-másra küldték tengeri és szárazföldi expedíciókat a világ minden tája felé, azalatt az Osztrák-Magyar Monarchia a csendes szemlélődő nyelven álláspontjára helyezkedett és elmulasztotta a sokféle alkalmat, amikor gyarmatra tehetett volna szert a világ valamelyik táján. Valahogy nem volt érdeklődés a vezető körökben a trópusi tájak vagy egyéb vidékek iránt és így a felfedező dicsőséget átengedték másoknak. A gyarmatokkal együtt...

Mégis egyszer, egyetlen egyszer Bécsben is megmozdultak, hogy csatlakozzanak azokhoz, akik új területek felfedezésével akarták gazdagítani az emberiséget és a tudományt. Csakhogy most sem a gyakorlatos oldalról fogták meg a dolgot: Nem hasznolt hajó tájra indították az expedíciót, hanem a legképzettebb, a leghasználhatóbb vidékre, ahol még az élet is folyton s veszedelemben forgott, a felfedező területeknek pedig semmi gazdasági haszna nem volt.

Az északi sarkra indított expedíció az osztrák-magyar hadifelhőzetet, amelynek „Tegetthoff” nevű hajója vitte a magas északra az első osztrák-magyar expedíciót. 1872-ben indult el a derék társaság, hogy felkutassa az északi-keleti útját, megközelítse az északi sarkot, a Novja-Zemljától északra-keletre eső tengerek vagy szárazföldek felkeresésével.

A hajó 1872. július közepén indult el Tromsöből, Norvégia északi partjáról. Utasa 24 elszánt tengerész és szakember volt, köztük az egyetlen magyar tiszt: Kepes Gyula hajóorvos. Kedvező körülmények között futott ki a hajó a kikötőből és egy hónapig utazott tiszta, jégmentes tengeren, de augusztus közepén már a mérhetetlen jégtömegek közé jutott és köztük tehetetlenül vergődött. Két hét múlva pedig befagyott a sarki tenger és a hajó fogoly volt a maga kereste jégbörtönben. Se előre se hátra nem volt út. A jégmezőt, amelybe belefagytak, északra fel sodorta a tenger áramlása. A zúgó, zajló óriási jégtáblákkal együtt. A hadihajó ropogott, nyö-

gött, morzsolódott a hatalmas torlaszok között. De szerencsére jól állta a sarki tenger szerény veszedelmét és a gyilkos jeget.

Szeptember közepén elérték sodródásukban Novja Zemlja partjait, de olyan messzire voltak tőle, hogy partraszállásra nem gondolhattak. Csak a jégborította bergek aranyszínű ragyogásában gyönyörködhetek, ahogy az éjféli nap heragoyta a jégsziklákat és jégpiramisokat. Az áramlás tovább vitte a hajót és mind messzebbre kerültek el anagy szigettől. Egy hónapig haladtak most továbbkeleti irányban, míg végre októberben egy hatalmas hóvihár kisodorta a hajót a partra, ahol felborult. A part természetesen végtelen jégmező volt, amelyen kisebb-nagyobb hegycsúcsok dombok változtatták egymást. A „Tegetthoff” hajótöröttjei kiszálltak az ismeretlen veszedelmeket rejtő jégmezőre, kunyhókat építettek a jég alá és moha tisztában voltak vele, hogy kalandjuknak fagyhalál vége, megkezdődött tudományos munkájukat, amiért tulajdonképpen útra keltek.

Igy éltek a téli, sötét hónapokban, míg csak ki nem tavaszodott. Akkor újabb veszedelmek környékeztek őket. Megjelentek a kitérített jegesmedvék és most nappal napra véres küzdelem kellett velük folytatniok. Közben visszaállították a hajót eredeti helyzetébe és lassankint visszaköltöztek a feldélzetre. 1873. augusztusában a távolban földet pillantottak meg. Októberig hajóztak feléje, akkor elérték, de hírtelen beállt a hideg sarki tél és a szárazföld átkutatásáról szó sem lehetett. Erre csak a következő tavasszal került sor. Akkor azonban annál szorgalmasabban és lelkiismeretesebben végzették el ezt a munkát. A szárazföldet a királyi királyi tiszteltől Ferencz József földnek nevezték el. Az ismeretlen szigetet birtokba vették a monarchia nevében.

A kutatások után visszaköltöztek a hajóra, amelyet a sok szenvedés miatt megint csak elhagytak, hogy átvigják magukat a zajló jég között a legközelebbi szárazföldre. Most három hónapi

